

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΧΡΟΝΙΑ Α' ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - 1927 - ΤΕΥΧΟΣ 9^ο

ΑΙΣΧΥΛΟΥ :

“ ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ ”

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ (μόνος)

ὦ ἄγιε αἰθέρα κι' ὦ γοργές φτερωτὲς αἴρες
πηγὲς τῶν ποταμῶν, τῶν θαλασσίων κυμάτων
ἀοίδμητο ἀνατόχισμα, κι' ὀλωνῶν μάννα,
ὦ γῆ, καὶ σύ, πὸν ὄλα τὰ πάντα βλέπεις Ἥλιε,
δεῖτε μ' ἐγὼ Θεός, ἀπ' τοὺς θεοὺς τί πάσχω ;

τί τυράγνιες, τί παιδεῖες, κοιτάξετε
ὑποφέροντας χρόνους ἀτέλειωτους
θέλει ! ἐγὼ βασανίζομαι.

Ἰὰ τέτοιο ὁ καινούργιος ὁ ἄρχοντας
τῶν θεῶν, γιὰ τὰ μένα σοφίστηκεν
ἀτιμώτατο δέσιμο :

Τωρινὲς συμφορὲς, τρισαλλοίμονο,
κι' ὅσες ἄλλες στενάζω, μοῦ μέλλονται
πότε, πὸν τάχα μὴν ἄσση θεὸν νάβρω ;

Κι' ὅμως τί λέγω ; ὄλα ἐγὼ ἀπὸ πρὶν τὰ ξέρω
ξάστερ' ὅσα ἔναι γιὰ νάρθοῦν οὐδὲ θὰ μ' εὔρη
καμμιὰ συμφορὰ ἀνέλπιστη, κι' ἔτσι τῆς μοίρας
τὸ γραφτό, πρέπει πὸν ἑλαφρὰ καὶ νὰ ὑποφέρω
μὰ πὸν γνωρίζω πὸς κανεὶς μὲ τὴν ἀνάγκη
δὲν ἠμπορεῖ τὴ δύναμη νὰ πολεμήσῃ.

Μὰ πάλι οὔτε νὰ κλείσω κι' οὔτε νὰ μὴν κλείσω
τὸ στόμα μου μπορῶ, γιατί, νὰ προσφέρω
στοὺς ἀνθρώπους τὰ δῶρα μου, ἐμπλέξα σὲ τοῦτες
ὁ δύστηνος τίς συμφορὲς, καὶ τὸ κλεμμένο
πληρώνω μὲς στὸ νάρθηκα τῆς φωτιᾶς σπέρμα,
πὸν κάθε τέχνης δάσκαλος γιὰ τοὺς ἀνθρώπους
ἔχει φανεῖ κι' ἡ πὸν μεγάλη τους καβέρινα.
Τέτοιο καὶ τὸ κοῦμα πὸν πληρώνω καρφωμένος
κάτω ἀπ' τὸν ξέσκεπο οὐρανό, σ' αὐτὸν τὸν βράχο.
(Ζωηρά) : Ἄ, ἄ :

Ποιὸς ἀχός, ποιά κρυφή μου ἦρθε δῶ μωρονδιά
Θεϊκιά τάχα ἢ ἀνθρώπινη, ἢ κ' ἀπ' τὲς δυὸ μαζύ ;
Σὰν ποιὸς στὸ βράχο ἐδῶ σιὰ πέριορα τῆς ζωῆς
ἦρθε νὰ δῆ τὰ βάσανά μου ; ἢ τί νὰ θέλῃ ;
Μὲ βλέπετε, τὸν ἄμοιρο Θεό, δεσμώτη,
τὸν ἐχθρὸ τοῦ Διὸς, πὸν στήν ἐχθροτα
καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ὄλων ἔπεσα
σὴν ἀλλή τοῦ Διὸς ὅσοι μπαίνουνε,
ἀπ' ἀγάπη πολλή τῶν ἀνθρώπων.
᾿Ωϊμένανε, ὦϊμέ :
Τί ναι τοῦτο πὸν τώρα κοντύερα,
σὰν πουλιῶν ἀγροικῶ φτεροδόροβο
νὰ σφυρίζη ἀλαφρά, περιτρίγυρα,
ὅτι νᾶναι πὸν φτάνει, τὸ τρέμο.

ΙΩΑΝ. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΔΑΜΩΝ Ο ΚΛΕΩΝΑΣ

Μιὰν κάποιον αἴγλη, ἂν ἤθελες κ' ἐσὺ
σὰν τὸν Κορροῦτο ν' ἀποχήσης,
κ' εἰς τῶν προυχόντων νὰ συχνάξης τὰς ἀυλάς,
καὶ νὰ περνᾷς ζωὴ χωρὶς στερήσεις,

Τοῦ ἀρχοντος ᾿Αρίστωτος στραβή
δὲν ἔπροπε ποτὲς νὰ πῆς τὴν γνώμην,
οὔτε καὶ πὼς ὁ Γλαύκων γήρασε,
ἢ κ' ὁ Φοιβίδης ἄσπρισε τὴν κόμην.

Οὔτε τῆς Γλανκοθέας ν' ἀρηθῆς
τὸν ἔρωτα, κ' ἄς ἦταν ἀπαισία
γραῦς, πλὴν τοῦ Ξενοκράτους σύζυγος,
καὶ μὰ μικρὰ τῆς ἄξιζε θυσία.

Κι' ἀκόμα, ὦ τλήμων, ὄφειλες νὰ μὴν ξεχνᾷς
πὼς οἱ τρανοὶ δὲν δίνουν ἐξηγήσεις,
κ' ὁ Δύκων τῆ γυναῖκα σου πὼς φίλησε
θὲ νᾶταν πὸν καλά νὰ τ' ἀγνοήσης.

Ἔτσι τῆς πείρας μίλησε ὁ σοφὸς
στὸ Δάμωνα τὸν Κλεωνά, κ' ἐκεῖνος
βαρειά τὸ ριζικὸ του καταράσθηκε,
πὸν δὲν γεννήθη θεατρῖνος.

ΑΒΟΥΤΙΣ 18-6-1927

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΓΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ "ΚΡΗΝΗ"

ΡΟΞΑΝΔΡΑ

Στὴ Πρόνοια τοῦ Ναυπλίου, σὲ ξωκλήσι,
τὸ δάπεδο στρωμένο τάφους μόνο
μοῖρα κοινὴ μαζὶ τοὺς ἔχει κλείσει,
— μακάβριον ἀφιέρωμα στὸ χρόνο.

Μ' ἀχάριστος, γυρεῖει ν' ἀφανίσει
κάθε σημάδι μόλις κατορθώνω
σὴν πλάκ' αὐτὴ νὰ ἰδῶ πὼς εἶχε δύσει,
βασίλισσα σῆς ὁμορφιάς τὸ θρόνο,

σιὰ χίλια κ' ὀχτακόσια τριάντα τρία,
ἢ νέα Ροξάνδρα, κόρη τοῦ Μουρνούζη.
Κ' ἢ σκέψη μου κρατῶντας τὴν ὑδρία

πονεικοῦ σονέτου τώρα λούζει
τὴ μνήμη της. Ποιὸς ξέρει ἂν τῆς κρατήση
τὸ μῦθο ὁ χαλαστής σὰν τὴ ραγίσση!

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΚΟΥΡΑΣΙ

Κουράστηκα. Μὲς σὴν ψυχὴ μου ροιῶθω τὴν ὁρμὴ
— π' ἄλλη φορὰ δυνάμωνε τὴ σκέψι μου — νὰ σβύνῃ,
κ' ἕνα κενὸ ν' ἀνοίγεται μὲ δίχως ἀφορμὴ
χειρότερο κ' ἀπ' τὴ σκληρὴ τῆς συμφορᾶς ὀδύνη.

Ἄρα ν' ἀπομακρύνονται γροικῶ τὶς συγκινήσεις
σ' ἀτέλειωτες πυρόχρωμες σειρὲς ἀλαργινές,
κ' ὀλόγυρα ν' ἀπλώνεται τὸ σῦθαμπο μιᾶς δύσης
πὸν θ' ἀποσβύση σύντομα τὶς πλανερὲς σκηνές.

Ἐπιθυμίες, προσπάθειες κ' αὐτὲς ἔχουν μισέψη
γὰ κάποιον ἀνιστόρητο ταξεῖδι μακρονδὸ
καὶ σ' ἀνεργὴ βυθίζομαι ὀνειροπλέχτρα σκέψι
πὸν ἐλπίζει πάντα στὸ αὔριο καὶ τὸ κατοπινὸ.

Κι' ἐνῶ πρὸς τὸ μελλούμενο ὁ στοχασμὸς ζυγώνει
μὲς σὴν ψυχὴ μου τὸ κενὸ ὅλο καὶ μεγαλώνει.

ΡΙΚΑ ΣΕΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΙΑ

*Ἀπόψε, ὠχρὰ στή θύμησι — σὲ ξαναφέρομαι πάλι
— τέτοιες στιγμὲς παντοεινὰ μὲ τριγυρίζει ἡ ἀνία
ποῦ μὲ τὴν ἄγρια τῆς μορφῆς, στγνῆ σὰν Ἐρωτιὰ
σὲ σκέψεις μελαγχολικὲς μοῦ γέρονει τὸ κεφάλι.*

*Πλέω σὲ μὰ πλατύτατη θάλασσαν ἡδονῆς,
γέρονον τὰ κουρασμένα μου μέλη σὲ μὰ ἀτονία
στοιγγά, τρελλὰ καὶ θλιβερὰ μὲ κνηγὰ ἢ μαρία
μὲ ὄφι μαινάδας ἄγριας καὶ στγνῆς.*

*Ζῶ κάποια μελαγχολικὰ ποιήματα τ' Οὐράνη
γεμάτα ἀπὸ τὴν ἄρωστη καὶ κουρασμένη ἀνία
σὰν τὴν διώκει ἡ θλιβερὴ κι' ὠχρὴ μελαγχολία
τριγκλίζοντας σὲ σκοτεινὸ κι' ἀνήλιαγο λιμάνι.*

*τὰ ὀκνὰ ἀναδύει χέρια τῆς σὸ σκότος ὅπου πλέει
ἀνιστορώνας μέσα του, ὡς γέρονει ἀργὰ ἢ Ἀύση
κάποιον καίμῳν ἀξέχαστον ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ σβύσῃ.
Ἀπόψε δὲ σὲ λησμονῶ· πικρὰ ἢ ψυχὴ μου σιγοκλαίει.*

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

NECESSITAS

ΜΟΙΡΑΙ

*Πάνω στοὺς οὐρανοὺς εἶν' οἱ θεοὶ κορυμένοι!
Κόρες τῆς Νύχτας: Ἡ τυφλὴ Κλωθὸν ἔφαινει
τὸ νῆμά τῆς σὸ μυστικὸ τ' ἀδράχτι. Κλώθει
ἢ Λάχσεις ὅσους μᾶς τυραννοῦνε πόθοι.*

*Ἀνόητα ἢ Ἄτροπος τὴν προεπομένη
τλιγαδιάζει τύχη μας ἀφηρημένη.
Τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μας ποῦ τῆς παρεδόθη
σὸ θάνατο σκορατίζει δέχως νὰ τὸ νοιώθει.*

*Χωρὶς συνείδησι, ὅπως μικροὶ σαλιάγκοι
σερνάμενοι στὴ γῆ χαράζοντε πιγμένο
σὲ φωτεινὴ γραμμὴ ἀφρό, εἶσι κ' ἢ μοῖρες*

*γυρνώντας μαῦρο νῆμα στ' ἀδραχτιῶν τῆς γῆρος
κλώθονν κοντὰ εἶν' καθενὸς γραμμένο.
Μέσ' τῆ δημιουργία, μὰ θεά: ἢ Ἀνάγκη.*

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΑ ΓΛΕΝΤΙΑ

Κάτω σὸ ὑπόφραγμα τοῦ θωρηκτοῦ χτυποῦσεν ἀπὸ ὦρα ἢ φουσαρόνικα. Ἦσαν ἦχοι γεμάτοι ἀπὸ ἀνατολίτικο πάθος καὶ ἀπὸ κάποια παρᾶξενη θερμότητα ποῦ ἔκαναν τοὺς ναῦτες νὰ βλέπουν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια των μέσα ἀπὸ τοὺς φεγγίτες πὶδ κίτρινο καὶ πὶδ μελαγχολικὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Κάτω σὸ ὑπόφραγμα ἢ φουσαρόνικα δὲν ἐκουράζετο νὰ χτυπᾷ καὶ νὰ μαλακῶνῃ τὴν αἰσθηματολογία τοῦ ἀπόκοσμου σωροῦ τῶν ναυτῶν. Τριγύρω ἀπὸ τὸν πάγκο ποῦ ἐκάθητο ὁ θερμαστής μὲ τὴν φουσαρόνικα βρέθησαν ὄρθιοι, καθισμένοι, ξαπλωμένοι πάνω στὴ σκοῦρα λαμαρίνα ἕνας σωρὸς ναῦτες, νέα ὄλοι παιδιὰ κληρωτοί. Ἄκουαν καὶ ἀνατινάζοντο κάθε τόσο σὲ ἀναφωνητὰ ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ τὰ χέρια των καὶ τὰ πόδια των ἐκινούντο καὶ ἔχτυποῦσαν πάνω σὸ ρυθμὸ τοῦ ἤχου.

Ἐκεῖνο τὸν χειμῶνα τὸ πλήρωμα τοῦ «Ἀβέρωφ» διασκέδαζεν ἔτσι ὄλο μὲ τὴν μουσικὴ. Σ' ἄλλο ὑπόφραγμα ἔπαιζεν ἢ φουσαρόνικα, σ' ἄλλο χτυποῦσε τὸ μανδολίνο καὶ ἢ κιθάρα, σ' ἄλλο ἐσφύριζε τὸ σουράβλι ἢ ἐγόγγυζεν ἢ γκάϊδα. Διασκέδασις ἀπὸ τὶς ἔξη ὡς τὶς ὀκτώ ὕστερα ἢ σάλπιγγα ἔχτυποῦσε κατάκλισι.

Τὰ διαμερίσματα ποῦ ἔμοιαζαν μὲ ἐργοστάσιο ἀντηχοῦσαν τὶς ὥρες αὐτὲς ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν ὄργάνων, ἀπὸ τὰ τραγούδια, ἀπὸ τὰ γέλια, ἀπὸ τὰ χτυπήματα τῶν ποδιῶν ποῦ ἔχόρευαν. Καμμιά φορὰ ἔπαιζαν καὶ πεντέξη ὄργανα ἀπὸ τὴν μάντα τοῦ καραβιοῦ. Ἡ σάλπιγγα ἔχτυποῦσε πρόσκλησι μουσικῆς καὶ οἱ ναῦτες ἀπὸ τὴν ἴδια στιγμῆ ἐπερίμεναν. Ἄλλοι ἐκαθαλίκευαν τὶς διπλωμένες μπράντες, ἄλλοι ἐστηρίζοντο στὰ αἰωροδέσια, ἄλλοι ἦσαν ξαπλωμένοι ἢ ὄρθιοι. Τὰ ὄργανα ἔχτυποῦσαν μὲ προθυμία καλαματιανούς, σουρούς, μπάλους, χασάπικους, τσάμικους, γιαννιώτικους, ὕστερα δὲν ἀργοῦσαν νὰ πηδήσουν ἕνας-δύο στὴ μέση καὶ ἀρχίζε καὶ ὁ χορὸς.

Σιγὰ-σιγὰ ὅμως ἢ μουσικὴ συνέπαιρνε καὶ χορευτὲς καὶ ὄργανοπαίχτες. Ὁ δίοπος ποῦ ἔχτυποῦσε γρὰν κάσσα

ἑσκέπαζεν ὄλο τὸν θόρυβο μὲ τὸν ἀλαλαγμὸ τοῦ ὄργάνου του. Δὲν ἦτο παίξιμο αὐτό. Ἦτο ἄγριο οὐρλιασμα καὶ βοητὸν τρικυμίας. Τὸ χέρι του ἐσηκώοντο ψηλά καὶ ἔπεφτε ὕστερα μὲ θυμὸν ἀπότομα, ἀλύπητα, σάν σεισμὸς στὸ δέγμα τῆς γράν κάσσης.

Μπὰμ-μπούμ. Μπὰμ-μπούμ. Μπὰμ-μπούμ.

Τὰ πιατίνια ἐστρίγγιζαν, ὠρύνοντο σάν λύκοι καὶ σάν τσακάλια, ἐγρύλλιζαν σάν σφάζόμενοι χοῖροι. Καὶ ὁ κόπινος τῆς κάσσης ἔπεφτεν ἀλύπητα, ἀκούραστος, αἰμοχαρῆς, στή δυστιχησμένη μεμβράνη. Τὸ πρόσωπο τοῦ μουσικοῦ ἐλούζετο ἀπὸ ἰδρώτα, τὰ μαλλιά του ὑγρὰ κολλημένα ἐπάνω στὸ κοῦτελο τοῦ ἐσκέπαζαν τὰ μάτια. Τὸ ὄργανο τὸν ἐμεθοῦσε, τὸν ἐτάραζε, τοῦ ἄνοιγε τὶς πύλες εἰς τὰ ὄργια τῶν καννιβαλικῶν ἑορτῶν. Τὰ ρουθούνια του ἐκαίαν καὶ ἐπετοῦσαν ζεματιστοὺς ἀγνοῦς. Ἡ ἀναπνοή του θυελλώδης τοῦ ἀνεβοκατέβαζε τὸ στήθος. Σιγὰ-σιγὰ ἐμεθοῦσαν καὶ οἱ ἄλλοι μουσικοὶ ἀπὸ τὸ θόρυβο. Τὸ ταμποῦρο ἐροτάλιζε σάν κυλιόμενον βαρέλι. Τὰ κλαρίνα ὑλακτοῦσαν, οἱ μπάσσες ἐβρουχῶντο, τὰ τρομπόνια ἐξέσχιζαν τὴν ἀέρα ἀνατριχιαστικά καὶ ἡ μαλακία μελένια κλαπαδόρα ἐξέφρα βαγκικοὺς ἤχους ποῦ ἀπέπνευαν χασίς καὶ ὄπιο.

Οἱ φλέβες τῶν μουσικῶν ἐφοῦσκωναν στὸ λαιμὸ μέχρι διαρρήξεως καὶ ἔδειχναν κόμπους-κόμπους. Τὰ μάτια τῶν ἐκινδύνευαν νὰ πεταχθοῦν ἔξω, καὶ ἡ ἀναπνοή τῶν ἔτρεχε κάτω ἀπὸ τὰ στόμια τῶν ὄργάνων σὲ πυκνὲς σκοῦρες σταγόνες νερό. Ἐπαιζαν ἀδιάκοπα χωρὶς σταμάτημα, χωρὶς ἀνάσα. Καὶ τὸ τραγοῦδι ὄλο καὶ συνέπαιρνε. Ἄλλοι ναῦτες τραγουδοῦσαν καὶ ἄλλοι ἀνακατεύοντο στὴ μάζα τοῦ χοροῦ. Ὅσοι δὲν ἐχόρευαν στὸ γενικὸ χορὸ ἐσηκώοντο πρὸ πέρα δικούς των μικρότερους κύκλους. Δὲν ὑπῆρχε πιά ρυθμὸς, χρόνος, μέτρο, ἀκρίθεια. Τίποτα δὲν ὑπῆρχε ἀπὸ τάξι οὔτε στοὺς χορευτῆς, οὔτε στὴ μουσική.

Στὸ διαμέρισμα μόνον ποῦ ἔπαιζεν ἡ φουσαρμόνικα μέσα στὸν κύκλο τῶν νέων ναυτομηχανικῶν τὰ πράγματα ἦσαν πιὸ ἤσυχα, μὰ γι' αὐτὸ πιὸ μελαγχολικά. Ὁ γέρο ἐθελοντῆς ποῦ ἦρθε καὶ ἀνακατεύθηκε στὸ χορὸ τῶν κληρωτῶν δὲν μιλοῦσε καὶ ὄλο ἔστριβε τὸ μουστάκι καὶ κινοῦσε τὸ κεφάλι του. Κανέναν ἀκόμη δὲν τὸν εἶχε πάση εἶδησι. Ἐγύριζε κάθε βράδου ἀμίλητος τὴν μιὰ καὶ τὴν ἄλλη παρέα χωρὶς κανεὶς νὰ τὸν προσέχη, χωρὶς νὰ τὸν τραβήξῃ κανεὶς στὸ

χορὸ, χωρὶς νὰ τοῦ εἰπῇ κανεὶς νὰ λάβῃ μέρος στὸ γενικὸ τραγοῦδι, στὴ γενικὴ βοή. Ἡ ἡλικία του, ποῦ τόση διαφορὰ εἶχε ἀπὸ τὰ παιδιάτικα χρόνια τῶν κληρωτῶν, τὸν ἔκανε ξένο καὶ στὶς χαρὲς των καὶ στὰ γλέντια των. Μὰ μέσα στὸ καρὰβι ἡ ἱστορία τοῦ γέρο ἐθελοντῆ δὲν ἦτο διόλου ἄγνωστη.

Ἀπὸ κάποιο νησί τοῦ κάτω Αἰγαίου, εἶχε περάσῃ τὰ νιάτα του ταξιδεύοντας ἕνα μῆνα μὲ τρεχαντήρια καὶ μπρατσέρες καὶ ξεμπαρκάριστος ἕνα χρόνο. Οἱ ἡμέρες καὶ οἱ νύχτες του ὄλο τραγοῦδι καὶ ἔρωτας στὶς ταβέρνες καὶ στοὺς δρόμους τοῦ νησιοῦ. Καὶ οὔτε μιὰ οὔτε δυὸ οἱ σημαντοὺς νησιοτοποῦλες εἶχαν λιγίσση καὶ εἶχαν παραδοθῆ στὸ τραγοῦδι του. Ἦτο ἕνα τραγοῦδι μοναδικὸ στὸ νησί: χαμηλό, βραχνὸ σχεδόν, μὰ τόσο παθιασμένο ποῦ τὰ κορίτσια τοῦ νησιοῦ ἐνοιώθαν ὄλο τὸ πῆσμα των νὰ πέφτη, νὰ λυώνη, νὰ γίνεται ὕστερα ἕνα ἀνίκητο πάθος γιὰ τὸν ψεύτη τραγοῦδιστή. Ἔτσι ἐπέρασαν οἱ ἡμέρες καὶ οἱ μῆνες καὶ τὰ χρόνια στὰ γλέντια, στὸ τραγοῦδι καὶ στὴν ἀγάπη τὴν ἀπιστή. Κι' ἕνα ἀπόβραδο ποῦ τὸ τραγοῦδι του βρέθηκε πολὺ βραχνιασμένο καὶ τὸ κεφάλι του σπαρμένο μὲ βαμβάκι καὶ γυμνὸ ἀπὸ τὶς ὑπερήφανες τούφες, καὶ τὰ παρὰνυρα τῶν σπιτιῶν τοῦ νησιοῦ ὀλόκλειστα στὸ τραγοῦδι του καὶ στὸ πέρασμά του, ἐθάθηκεν ἀπὸ τὶς ταβέρνες κι' ἀπὸ τὰ σοκάκια τῆς χώρας ταπεινὸς καὶ ντροπιασμένος καὶ ἦρθε κι' ἐκρυψε τὸ διπλωμένο κορμί του στὴ μαύρη στολή τοῦ ναυτῆ ἐθελοντῆ στὰ πολεμικὰ καρὰβια.

Κάθε βράδου ἐγύριζεν ὁ γέρος ἀπὸ ὑπόφραγμα σὲ ὑπόφραγμα, ἀπὸ παρέα σὲ παρέα βρονκόλακας καὶ φάντασμα τῆς παλιάς ζωῆς του, ποῦ τὴν ἔβλεπε νὰ τὸν γελᾷ καὶ νὰ τὸν κοροϊδεύῃ στὴ φωτιή καὶ στὸ χορὸ τῶσων νέων κορμιῶν.

Μὰ κάθε διαμέρισμα εἶχε καὶ τὸν δικό του τρόπο διασκεδάσεως καὶ τὴν δική του μόνιμη παρέα, καὶ τὶς δικές του συνήθειες. Ἄλλου ἐχόρευαν οἱ μάχιμοι ναῦτες, ἄλλου οἱ μηχανικοὶ καὶ θερμαστές, ἄλλου οἱ γραφεῖς καὶ οἱ δίοποι. Κάθε διαμέρισμα καὶ τὸ δικό του χρώμα γλεντιοῦ.

Στὸ ἀριστερὸ μέρος τοῦ ὑποφράγματος κυριαρχοῦσαν οἱ θερμαστές καὶ οἱ μηχανικοί. Αὐτοὶ μόνον γλεντοῦσαν κάπως πιὸ ἐξευρωπαϊσμένα. Οἱ περισσώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς ναυτικοὶ εἶς ἐπαγγέλματος ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ στὰ ἐμπορικὰ

βαπόρια είχαν γνωριστή με τις συνήθειές των και τους τρόπους των. Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός τους είχε νικήσει, και έτσι εμφανιζόντο τώρα τραγουδώντας πιο πολύ ξένους παρά ελληνικούς σκοπούς.

Μπορεί να τους ηύρε πιο μαλακούς αυτό το βράδυ ο γέρος εθελοντής, μπορεί να είχε βαρεθῆ να γυρίζη από τὸν ἕνα σωρὸ στὸν ἄλλο, καὶ βρέθηκε πιά να στέκεται ἰδῶ. Εἶχε γλυστρήσει σὰν ἄγρατο κάτι καὶ ἔμεινε ψηλός, ἀδύνατος, συννεφιασμένος πάνω ἀπὸ ὅλο τὸ σωρὸ σὰν κάποιον κακοφτιασμένο ξόανο ποῦ μποροῦσε νὰ εἶχε καὶ ζωή.

Μπορεῖ νὰ ἦτο ἀπὸ ὧρες ἐκεῖ σκεπασμένος στὴ σκιά κάποιου στήλου μὰ κανένας δὲν τὸν εἶχε προσέξῃ. Κάποια φωνή, ἕνα εἶδος περισσότερο κλάμα παρὰ τραγοῦδι βγήκεν ἀπὸ τὸ μέρος αὐτό, καὶ ἕνας ναύτης ποῦ τὸν εἶδε τοῦ εἶπε:

— Γέρο, τὸ τραγοῦδι εἶναι γιὰ τὰ παιδιά.

Ἔστριψε τὸ παχὺ ἀκατάστατο μουστάκι του.

— Γέρο, πήγαινε στὴν κουζίνα νὰ ζεσταθῆς.

Ἔστριψε καὶ τὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ μουστακιῦ του, καὶ εἶπεν ἐπιτέλους:

— Δὲν φοβοῦμαι ἐγὼ ἀπὸ κρύο.

Ἡ φουσαριόνικα ἔπαιζεν ἀκατάπανστα καὶ ἐμαλάκωνε τὶς ψυχές. Ὁ γέρος ηὔρε μὴν ἄκρη σ' ἕνα πάγκο καὶ στριμώχτηκεν ἐκεῖ ζαρωμένος. Ὁ ἀέρας ὁ ξένος στὰ πενήντα του χρόνια καὶ στὰ ὠργωμένα του χαρακτηριστικὰ σὰν νὰ ὀλιγόστανε σιγὰ-σιγὰ καὶ ἡ ὁμορφιά τῆς δροσιάς τῶν κληρωτῶν ἐμπολιάζετο στάλες-στάλες στὸ μακρουλὸ κροῖζο κεφάλι του.

Στὰ ἄλλα διαμερίσματα ἡ βοή εἶχε φθάσει ὅσο δὲν μποροῦσε πιά παραπάνω. Βακχευμένοι ὅλοι ἐπηδοῦσαν, ἐτίναζαν τὰ πόδια των, ὀρμοῦσαν στὸ κενό, ἐκινουσαν τὰ χέρια, ὠρούοντο σὰν λύκοι. Ἐνας μάγειρας ποῦ παρατοῦσε κάθε βράδυ τὴν κουζίνα πρὶν νὰ τελειώσῃ ἡ δουλειά του καὶ τὸ ἔρριχνε στὸ χορὸ ἐθροιάμβανε. Τὸ κοντό του σῶμα ἐτινάζετο σὰν γατένιο. Ἀνάλαφρο, ζωηρό, ἐσηκῶνετο πάνω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ὕλης. Οἱ νόμοι τῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς βαρύτητος κατεστορέφοντο στὸ κοντὸ ἐκείνο σῶμα. Τὴν ἴδια στιγμήν ἐδορίσκετο ὄρθιος, καθιστός, γονατιστός, πλαγιαστός, καὶ ὄρθιος πάλι. Φωνές ἄγριες ἔβγαίναν ἀπὸ τὴν μιά καὶ τὴν ἄλλη μεριά.

— Γεῖά σου μάγειρα, γεῖά σου μοῦρε.

Πάρα μέσα στὸν πανζουρλισμὸ τοῦ γλεντιοῦ παρουσιάστηκε κι ἕνας ναύτης ντυμένος γύφτος ποῦ ἔσπερε καὶ τὴν ἀρκουῦδα του. Μιά παλιὰ τρύπια κουβέρτα σημάτιζε τὸ τομάρι τῆς ἀρκουῦδας καὶ τὰ αὐτιά τῆς ἀρκουῦδας ἦσαν οἱ δυὸ ἄκρες τῆς κουβέρτας. Τὸ ζῶον αὐτὸ ἦτο ἀληθινὰ ἄγριο καὶ τρομακτικό. Τὰ μάτια του ἐσηκῶνετο ἀπὸ ἕνα κρομμίδι κομμένο σὲ δυὸ, καὶ εἶχαν γιὰ κόρες ἀπὸ μὴν ἐλῆ ἀμπηγμένη στὸ βάθος τῶν ἄσπρων χιτώνων τοῦ κρομμυδιῦ. Δύο φλοῦδες λεμονιοῦ κομμένες ὀδοντωτὰ ἦσαν βαλμένες στὴ θέσι τοῦ στόματος καὶ μιὰ πατάτα παρίστανε μὲ αἰσχροὴν ὁμοιότητα τὸ πίσω σημάδι τοῦ ζῶου. Στὸ τέλος οἱ δυὸ ναῦτες ποῦ ἀποτελοῦσαν τὸν ἀτσιγγιανὸ καὶ τὴν ἀρκουῦδα ἐλόρσεναν τὸν ἀράπικο καὶ ἡ ἀρκουῦδα ἐκαλάλιεψεν χωρὶς καμμιὰ ντροπὴ τὸν ὀδηγὸ τῆς ὡς τ' αὐτιά.

Μόνο μέσα στὸ διαμερίσμα τῶν ναυτοθερμαστῶν ἐξακολουθοῦσε τὸ ἦσυχον τραγοῦδι μὲ τὴ φουσαριόνικα. Ὁ γέρος τὸ σιγῶλεγε πρὸς τὸν ζεστασμένον καὶ αὐτός.

— Τὸν ἔπιασε τὸ αἶσθημα τὸ γέρο, εἶπε μιὰ φωνή.

— Πατέρα κείνα τ' ἀφιλότιμα τὰ νεύια θυμήθηκες;

— Γιατὶ βρὲ παιδιά; τὸ λέαμεν καὶ τὸ λέμεν ἀκόμη.

Ἔστριψε τὸ ἀκατάστατο μουστάκι του καὶ μιλοῦσε μὲ πρὸς τὸν πολὺ θάρρος τώρα:

— Ἔρημα νεύια!

— Δὲν εἶσαι καὶ τόσο γέρος παποῦ.

— Ναὶ θὰ τοῦ βάλωμε κοντὰ παντελονάκια τοῦ μοροῦλή μας.

Ἐκῆνταζε μὲ ταπεινωμένο μὰ ἄγριο μιάτι τὸν ναύτη ποῦ μίλησε τελευταῖα, καὶ χωρὶς κανένας νὰ τὸ περιμένη ἄρχισε νὰ τραγοῦδᾷ.

«Ὁ ἀητὸς νεύρασεν ἀπάνω πὸ τὸν βάτον καὶ πέφτικα ξεκαλίσειν ὅπου γλυκοκοιμάτον».

Βραχνό, πολὺ βραχνό, μὰ μὲ πρὸς τὸν πολὺ γλύκα καὶ μὲ ἀλλοιώτικο πόνον τὸ τραγοῦδι καὶ τὰ λόγια ἐσταμάτησαν τὴν διάθεσι τοὺς ἄλλους νὰ πειράξουν ἄλλο τὸν παρὰ-καιρο τραγουδιστή.

Ὁ «γέρος» ἄρχισεν ἕνα τραγοῦδι ἀτέλειωτο, ἀκομμάτιστο μὲ μιὰ συνέχεια ἀπειρη ἀπὸ δίστιχα, μὲ «ἔννοια» ὅλα ὅπως τὰ ἐμαρκτηήρισαν οἱ κληρωτοί. Ἐνα τραγοῦδι ποῦ ἦταν χίλια ἄλλα τραγοῦδια μαλακά, παρᾶξενα, εὐγενικά, παρα-

πενόμενα για την αγάπη, για τα νειάτα και για την ζωή. Το υπόφραγμα ἐγέμιζεν, ὅλο ἐγέμιζεν ἀπὸ καλωσύνης, καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ γέρου σὰν νὰ εἶχε ξανανοιώση καὶ ἐγελοῦσε καὶ ἔφραγγεν ἀπὸ ὠμορφιά καὶ νεότητα. Καὶ τὰ μάτια του καὶ τὸ στόμα του ἦσαν σὰν μάτια καὶ στόμα παιδιοῦ. Οἱ ναῦτες ἐταξείδευαν μαζί με τὸν τραγουδιστὴ στὸς δικούς του κόσμους τῆς περσσιμένης του ζωῆς. Καὶ τὸ διαμέρισμα τῶν ναυτοθερμαστῶν ὅλο ἐγέμιζεν ἀπὸ τοὺς ναῦτες ποῦ ἕνας-ἕνας ἐμαζεύοντο ἀπὸ τ' ἄλλα διαμερίσματα καὶ ἡ βοή τριγύρω ὅλο καὶ λιγότευε καὶ ἐχάνετο.

Αὐτὸ τὸ τραγοῦδι ἐδημιουργοῦσε κόσμους, ἐδούλευε τὸν ἀκαλλιέργητο πηλὸ τῆς ψυχῆς, ἐμαλάκωνε τὴν φύσι, ἔδειχνε γαλάζια χρώματα ἄλλων οὐρανῶν.

Τὸ ὄνειρο τοῦ μεσόκοπου ζωντανεμένο σὰν ἀπὸ κάποια ἀνάστασι, ἔδειχνεν ὅλα τὰ χρυσὰ στολίδια τῆς περσσιμένης του ἐποχῆς.

Ἐξαφνα μέσα στὸ υπόφραγμα τὸ γλυκὸ καὶ ζεστὸ ἀπὸ τὸ τραγοῦδι ἐγλύστρησε σὰν φεῖδι ἢ φωνὴ τῆς σάλπιγγας ποῦ ἐχτυποῦσε κατάκλισι.

Τὰ σώματα ἐσηκώθησαν καὶ ἐτινάχθησαν μουδιασμένα, τὸ τραγοῦδι ἐσταμάτησε μετ' ἑνὸς-τρεις γλήγορες ἀναπνοές, καὶ κάποιο χέρι ἐκίνησε τὸν ὄμο τοῦ τραγουδιστῆ ποῦ εἶχε γείρη τὸ κεφάλι του στὸν πάγκο μετ' ἑνὸς τραγοῦδι μισοτελειωμένο.

— Βάρεσε κατάκλισι, γέρο μου. Ἔεεε!

Μὰ ὁ γέρος οὔτε σείστηκε.

Καὶ τὴν ἄλλην ἡμέρα τὸ πρωὶ ποῦ ἐγύρισεν ἀπὸ τὴν στεριά ὁ γιατρός τοῦ καρδιοῦ, ἐπιστοποίησε χωρὶς καμμιὰ δυσκολία ὅτι ἡ συγκοπὴ ἦρθεν ἀπὸ κάποια διάρρηξι.

« Ἀποτέλεσμα, εἶπεν, ἀσφαλῶς τῆς τεραστίας προσπαθείας τὴν ὁποίαν κατέβαλεν ὁ ἀτυχῆς ».

Κανένας ὅμως μέσα στὸ καρὰβι δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ πῶς τὸ θεῖο ἐκεῖνο τραγοῦδι ἐσκότωσε τὸν τραγουδιστὴ.

Κ. ΦΑΛΤΑΪΣ

Η ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Δυστυχῶς στὶς Δελφικὲς Ἑορτὲς δὲν μπόρεσα νὰ πάω· ἔχω ὅμως ὅλο τὸν ἐνθουσιασμό ποῦ μοῦ μετέδωσαν ὅσοι πῆγαν.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὅταν ὁ κ. Σικελιανὸς καὶ ἡ κυρία Εὔα Σικελιανοῦ ἀπεφάσισαν νὰ παρουσιάσουν, στὸ ἄκρως ὑποβλητικὸ περιβάλλον τῶν Δελφῶν, μετὰ ἀρχαῖα μαζὺ καὶ σύγχρονα τὴν τραγωδίαν τοῦ Αἰσχύλου, ἐνώνοντας μάλιστα τὸ μῦθον τοῦ Προμηθέως καὶ τὴν χριστιανικὴν παράδοσιν πρὸς κάποιον ἐνιαῖον σύμβολον, στὴν αἰωνία εἰκόνα τοῦ ὑπερέτερου ἀνθρώπου ποῦ ἀγωνίζεται καὶ συντρίβεται κάτω ἀπὸ τὸ ἰδανικὸν του, ἢ ἐπιτυχίαν τῆς μνημειώδους αὐτῆς προσπαθείας εἶχε σχεδὸν συντελεσθεῖ. Ἡ παράστασις, μετὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν ἀκριβείαν ποῦ τὴν ἐχαρακτήριζε, ἦλθε, ἔπειτα ἀπὸ ἀναμονὴν ἑτῶν, σὰν ἱεροτελεστία, γιὰ νὰ ἐξωτερικεῖται μόνον καὶ νὰ καθιερωθῆ μίαν θαυμαστὴν ποιητικὴν σύλληψιν.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῶν ἠθοποιῶν, μετὰ τὴν κινούμενην, θύλεγε κανεῖς, ἀπὸ ἐντατικὴν ἐκφράσιν μᾶσκες, ἦταν ἀληθινὴ ἀποκάλυψις. Μιλοῦσαν ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων, ὑπὸ τὰς Φαιδριάδας, οἱ παθητικοὶ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὅ,τι ἔλεγον ἔμοιαζε πολὺ ἀνθρώπινο, γιὰτὶ ἀπηχοῦσε βαθιὰ στὸν ἱερὸν βράχον καὶ στὴν ψυχὴν μας. Ἡ πρόοδος ἔπειτα τῆς ὑποθέσεως, ἢ πλαστικὴ ἀνάπτυξις τοῦ χοροῦ, καὶ τὸ θρησκευτικὸν ἄσμα ποῦ τὸν συνόδευε, ἀπεκορύφωσαν αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν.

Ἄς μὴ μεμψιμοιροῦμε. Ἄς μὴ φέρνουμε ἕως τὰ ἄδυστα τῶν ναῶν τὴν προκαταλήψιν μας. Ἡ λεπτολόγος ἀνάλυσις δὲν ὀδηγεῖ πάντοτε πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Βέβαια στὴν ἐπιτυχὴ ἐμφάνισιν τῆς τραγωδίας συνετέλεσαν ἢ ἀκαταγώνιστος ἐπιβολὴ τοῦ τοπίου καὶ ἡ συναισθηματικὴ δυναμικότης ὀρισμένων θεατῶν. Ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἦταν, οὔτε μποροῦσε νὰ εἶναι, σὲ ὅλες τὴς λεπτομέρειας ἄψογος.

Ἡ παράστασις ἐν τούτοις τοῦ Προμηθέως Δεσμώτου στὸ ἀρχαῖον θέατρο τῶν Δελφῶν στάθηκε, νομίζω γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἕνα μεγάλο καλλιτεχνικὸν γεγονός, τὸ μογαδικὸν ἴσως τῆς φθινοῦρης πνευματικῆς ζωῆς τῶν τελευταίων χρόνων. Σὲ δύο ἢ τρία σημεῖα ἠσθάνετο κανεῖς μίαν ἀπόλυτον ἔκστασιν, κατὰ σὰν πνοὴ ἀθανασίας, τὸ θεῖο ἐκεῖνο ρίγος ποῦ ἐξιλεώνει τὴν καθημερινὴν ἀσχημίαν καὶ δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξιν.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Ἡ ζωὴ μας μετὰ τὴν Δελφικὴν Ἑορτὴν μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι χωρίστηκε σὲ προδελφικὴ καὶ μεταδελφικὴ ζωὴ. Τόσο μεγάλη εἶναι ἡ σημασία τῶν καὶ τέτοια ἡ ἐπίδραση ποῦ μποροῦν νὰ ἀσκήσουν στὴ ζωὴ μας.

Ἀνώτερη ἔμπνευση τῶν ὀργανωτῶν, καλλιτεχνικὴ ἐργασία μακρόχρονη, μόχθοι, ἐπιμονή, ὀργάνωση ἀφάνταστη γιὰ Ἑλληνικὸ ἔργο, μᾶς ἔδωσαν σὲ δύο μέρες τὸ πεῖδι ἐξαιρετικὸ θέαμα καὶ τὴν ἀνώτερη πνευματικὴ ἀπόλαυση.

Τὸ θεῖο τοπεῖο τῶν Δελφῶν προδιέθετε εὐθὺς ἀμέσως γιὰ τὴν μυσταγωγίαν ποῦ περιμέναμε, γι' αὐτὸ, ὅταν ἡ σάλπιγγες, ψηλά ἀπὸ τὴν Φαιδριάδες, ἐσήμαναν τὸ ἀρχίνημα τοῦ Προμηθεά, κωθισμένοι ἀπὸ ὦρα στὸ θέατρο, βρεθῆκαμε ψυχικῶς τελείως ἐτοιμασμένοι.

Τρεῖς χιλιάδες καρδιὲς σταμάτησαν μετὰ μᾶς κ' ἄλλοι τόσο ἄνθρωποι δὲν ἐσάλευσαν πειὰ, γιὰ τρεῖς ὥρες, ἀπὸ τὴν θέσιν τους, τὴ στιγμὴ ποῦ ἄξαφνα ἀπὸ τὸν βράχο τοῦ Κανκάσου ἐπρόβηλαν ὁ Προμηθεάς, τὸ Κράτος, ἡ Βία καὶ ὁ Ἡφαιστος. Καθὼς ἀνέβαιναν ἀμίλητοι τὸ βράχο ἀργά-ἀργά μετὰ τοὺς κοθόρρους τῶν ὄπου χτυποῦσαν βαρεῖα τὴν πέτρα, μαντεύαμε τὴν ψυχὴν τους καὶ τοὺς στοχασμοὺς τῶν κάτω ἀπὸ τὰ τραγικὰ προσώπεα ποῦ φοροῦσαν.

Ταῦτα ἔδωσαν τὸν ὑπεράνθρωπο χαρακτήρα τῆς τραγωδίας ποῦ παίζοτανε. Καὶ καθὼς ἡ ἀτομικότης τῶν ἡθοποιῶν χανότανε κάτω ἀπ' αὐτὰ, ἡ ἐπαφὴ μας μετὰ τὰ πρόσωπα τῆς τραγωδίας ἦταν ἄμεση καὶ ἡ ὑποβολὴ μας πλήρης.

Ὅταν σὲ λίγο ἐφάνηκε ὁ χορὸς τῶν Ὀκεανίδων καὶ ἀκούστηκεν ἀπλὴ καὶ θεῖα ἡ μουσικὴ τῶν χορικῶν, δὲν ἐσυγκρατιόταν πειὰ ἡ ψυχὴ, οὔτε τὰ δάκρυα. Ἡ σιγὴ στὸ θέατρο ἦταν μοναδική, ἀκουγότανε ὡς καὶ ὁ ἐλαφρότερος ψίθυρος τῶν Ὀκεανίδων.

Ὁ τόπος γύρω ἔλαμπε στὸ γαλάζιο φῶς, ἀντίκρου τὰ βουνὰ τῆς Δεστίνας ἔπαιρναν τὰ χρώματα τοῦ Ὑμηττοῦ, κάτω τὸ βαθὺ φαράγγι μετὰ τὴν ἐλῆς ἔμοιαζε ποτάμι. Πάνω μας ἐπιβλητικὴ ἡ ἀγρωπὴ Φαιδριάδες σιωποῦσαν. Τρεῖς ἀετοὶ πλανιόντουσαν ψηλά ἀπὸ τὸ θέατρο κ' ἓνα πουλάκι δίπλα μας κελαιδοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα. Φύση καὶ Τέχνη τέλεια ἐνωμένα.

Καθὼς ἔγεργε ὁ ἥλιος, ἡ ψυχὴ μας, ὅλη συμπόνια γιὰ τὸν Προμηθεά, ἐμάντευε τὸ τέλος του. Κι' ὅταν στὸ τέλος ἄρχισαν τ' ἀστρατόβροντα κ' ἐσκόρπισαν τρομαγμένες ἡ Ὀκεανίδες κ' ὁ Προμηθεάς κατὰμονος πειὰ, βυθίστηκε μαζὺ μετὰ τὸ βράχο μέσα στὴ γῆς, ἡ ψυχὴ μας ζύπνησε ἀπὸ βαθειὰ ἔκσταση. Καθὼς πρόσβλεψε γύρω της δὲν ἀντίκρουσε παρὰ τὴ θεῖα φύση τῶν Δελφῶν

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ἀπλὴ καὶ ἐπιβλητικὴ στὴν αἰωνιότητά της, ὅπως τὸ Πνεῦμα ποῦ μᾶς συνάραξε προτῆτερα.

Μετὰ τὸν Προμηθεά δὲν ἐπιθυμοῦσαμε τίποτε πειὰ. Κι' ὅμως ἐδόθησαν τόσα ἀκόμη θεάματα. Σὰν τὴν ψυχὴν τῶν μακάρων στὰ Ἡλύσια γυρίζαμε πέρα δῶθε τραγῶντας ὠραϊότητα, στὴν ἔκθεση, στοὺς ἀγῶνες, στοὺς χοροὺς. Λαμπροφωρεμένοι οἱ χορικοί τῶν Δελφῶν ἐχόρευαν καὶ τὸ τραγοῦδι τῆς πίπιζας ἀνέβαινε μεθυσμένο τὸν οὐρανό.

Μετὰ τὴν γεμάτη μυστικοπάθεια νυχτερινὴ ἐκτέλεση Βυζαντινῆς μουσικῆς στὸ ἴδιο θέατρο, ἐκλείσαν ἡ ἑορτὴς. Τὸ ὄνειρο ἐτελείωσε.

Τὴν ἀπολλώνια γαλήνη τῶν Δελφικῶν βουνῶν διέκοψε τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη ὁ δυνατώτερος παλμὸς ἑλληνικῆς ζωῆς. Τὸ αἰῶνιο Ἑλληνικὸ πνεῦμα φτερούργισε ἀνωθὲ μᾶς καὶ μᾶς ἄγγιξε.

Χ. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ ΑΓΩΓΕΡΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.

ΔΕΛΦΟΙ. — Ἦρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ παραστοῦμε σὲ μιὰ μετρία παράστασι, καὶ βρεθῆκαμε σὲ μιὰ θεῖα μυσταγωγία, σὲ ἓνα κολοσσαῖο πνευματικὸ καὶ διανοητικὸ θαῦμα τοῦ ὁποῦ ἦρωες εἶναι τὸ ζεῦγος τῶν ΣΙΚΕΛΙΑΝΩΝ. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἑορτῶν (Δευτέρα 9-5-27) τὸ πρωῖ, οἱ ταξιδιωτὲς γέμισαν τὰ ἀρχαῖα καὶ ἐπισκέφθησαν τὸ μουσεῖο καὶ τοὺς ἱεροὺς μὲ ἐρειπωμένους χώρους: ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, Κασταλία, στίδιο, κλπ. Ἡ ἐντυπώσεις, περισσώτερον ἀπὸ ὅτι μπορεῖ νὰ πει κανεὶς, τὸ μεσημέρι γεῦμα κάτω ἀπὸ τὰ ὑπόστεγα, θαυμασιῶς κοσμημένα μετὰ πράσινα κλαδιὰ ἐλάτων, μετὰ χορευτὰς ποὺ χόρευαν καθ' ὅλο τὸ διάστημα, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν γραφικώτατες τῶν ἐνδυμασίας. Κατὰ μῆκος τῆς πρώτης σειρᾶς — σχεδὸν σ' ὅλα τὰ γεῦματα καὶ δεῖπνα — οἱ λόγοι σὲ

μιάν άτελεύτητη σειρά, συζητούν για την άπογευματινή παράσταση, πάνω στην όποϊαν «οί νόμοι και οί προφήται κρέμονται». Όλες ή έκδηλώσεις του πειύματος αντιπροσωπεύονται εκεί: ποίηση, πεζός λόγος, ζωγραφική, γλυπτική, πολιτική, μουσική, έπιστήμια. Νά μερικά όνόματα: Γρυλάρης, Λαπαθιώτης, Καρωτάκης, Θρούλος, Ρώκ, Ριάδης, Παπαναστασίου, Μιχαλακόπουλος, Χάρης, Χόρβατ, Ραζέλος, Λαγοπάτης, Βαμβακάς, Τουτουντζάκης, Ροδάς, Μητρόπουλος, Πέτυρικ, Σφακιανάκης, Μπουτιζάφ, Κεραμόπουλος, Φιλαδελφεύς, Δημητριάδης, Άλεξανδρινός, Ειρήνη Άθηναία, κλπ.

Τό άπόγευμα, ή παράστασης του «Προμηθέως Δεσμώτου». Ή επιτυχία άφάνταστη. Έπαιξαν έξαιρετικά όλοι οί ήθοποιοί, καθώς και τά κορίτσια του χορού τών Ωκεανίδων που με τίς ρυθμικές των στάσεις και τά ποικιλόχρωμά των κουστούμια, έργα τών χειρών τής κ. Σικελιανού, απέσπασαν τά χειροκροτήματα όλων, και πρό παντός τών ξένων που κατενθουσιάστηκαν. Μετά την παράσταση, προχωρεί στό μέσον του ήμικυκλίου του θεάτρου ό Σικελιανός για νά μιλήση. Ή όμιλία του είναι χειμαρρος που παρσύρει όλες τίς αντίρρήσεις τών έχθρών του. Μιλεί για μιάν άφάνταστη γοητεία, που την έντείνει και ό τόπος, και τδνομα του μεγάλου αύτου ποιητού, άκόμη και ή άπήχησι που ξανάρχεται από τά γύρω βουνά, και ή μουσική, και ή Φαιδριάδες.

Ό Σικελιανός με τή βαρεία γαλλική προφορά του, και με τή διαυγή του έκφρασι καλεί τούς άνθρώπους τής Παγ: όσμιαι Διανοήσεως σ' ένα πνευματικό κέντρον Διεθνές, σέ μιá πνευματικήν Ένωσι. Χρειάζεται ένας όμιλος τής «άριστοκρατίας του Πνεύματος», κάτι που ν' άνακινήση τά άκίνητα τέλματα που τόσοσ καιρό λιμνάζουν πνιγμένα μέσα στη σιωπή και στη λήθη.

Τό τέλος τής όμιλίας καλύπτουν ζωηρά χειροκροτήματα. Όστερα μιλούν εκ περιτροπής διάφοροι άλλοι όμιληταί.

Τήν έπομένη, οί επισκέπται πηγαίνουν στην έκθεσι λαϊκής χειροτεχνίας που διηύθυνεν ή κ. Χατζημηγάλη. Ή έκθεσι έχει μεγάλο ένδιαφέρον λόγω τών πραγμάτων που συγκεντρώνει.

Τό άπόγευμα στό σ τ á δ ι ο γίνονται οί γυμνικοί άγώνες με επιτυχία. Άκολουθούν χοροί που λκιμβάνει μέρος και ό χορευτής κ. Κανέλλος. Χορεύει με ώραϊοτάτη στολή τόν «Πυρρίχιο» μέσα στη μουσική, την έκτακτη του κ. Ψάχου. Τό βράδυ συναυλία μουσικής βυζαντινής, και τά «Σελτήρια», ή μουσική μάχη του Άπόλλωνος με τόν Πύθωνα. Τό χορευτικό ζευγος Κανέλλου που έφερον ειδικώς ό Σικελιανός από την Αίγυπτον, είναι υπέροχο σέ ρυθμούς χορευτικούς και σέ όρχησι. Ός Άπόλλων φορεί ένα με-

τάξινο κουστούμι άρχαίο, πολεμικό, και ως Πύθων — θηρίο παμμέγεθες — ή κ. Κανέλλου μεταμορφωμένη, μέσα στό νυχτερινό σκοίφος που τό φωτίζουν ή δάδες, δείχνει δείγματα έξαιρετικής όρχήσεως. Μετά ταύτα ό κ. Ριάδης παρουσιάζει τόν κ. Χόρβατ ό όποϊος μιλεί μ' έναν ύμνον άληθινό για την Έλλάδα και τούς Σικελιανούς. Με την συνοδεία δέ τών δάδων οί ξένοι προπέμπονται έως τούς Δελφούς, άπ' όπου και έπιβιβάζονται για την Έτέα και από κει τά μεσάνυχτα, με την «Σύρον» φεύγουν για τόν Πειραιά.

Γενικώς ή έντυπώσεσι όλων μας από τίς Δελφικές έορτές είναι υπέροχες. Ό κ. Ριάδης μιλώντας για τή μουσική του κ. Ψάχου την χαρακτηρίσε έξαιρετικά καλή, καθώς και την εκτέλεσι τής παραστάσεως.

Ό κ. Μπούρολος ως «Προμηθεύς» υπήρξε πολύ καλός, άν και έρασιτέχνης. Ός ήθοποιός εις τό μέλλον φαίνεται πως θά είναι πολύ καλός, τόν όφελει πολύ τό ύψηλό του παράστημα και τό θεατρικό λίγο ύψος του. Έπίσης και ή δις Μαρούλη, πολύ καλή. Έπίσης ή δις Γιαγκάκη (κοντρούλο), ή κορυφαία του χορού δις Πράτσια. Για τούς κ. Κοντογιάννη και Δεστούνη είναι ήθοποιοί και κάθε κρίση ίσως περιττεύει.

Κι' έτσι θά περιμένουμε τώρα ν' άρθή ό Μάϊος του 1929 για νά παραστούμε σέ Δελφικές Έορτές. Έτοιμάζονται όμως από τώρα πυρετωδώς και όργανώνονται με ζωηρότητα μεγάλη. Θά κρατήσουν περισσότερο από 3 ήμέρες, θά επαναληφθί ή Προμηθεύς, επίσης θά δοθί άπόσπασμα του «Προμηθέως Λυομένου» του Γκαίτε' όλα αυτά με σηηνογραφίες του βοηθού του μεγάλου γερμανού ρεζισέρ Ράινγγαρτ, και ή «Βάκχες» του Εύριπίδη, γυμνικοί άγώνες, άρχαϊες όρχήσεις, κλπ.

Μόνον ή προσεχείς έορτές έκανόνισθησαν μετά δύο έτη. Μετά, ή έορτές θά γίνονται κάθε έτος — άνυπερθέτως.

MARVA'S

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΟΝ ΚΑΒΑΦΗ ΜΕΡΙΚΟΙ...

Στήν τελευταία «'Αργώ» ὁ κ. Εὐαγγέλου μέσα σέ διάφορα ἄλλα ἀνοητολογήματά του, μᾶς φουρνίζει καί κριτική του σημείωση πάνω στά «Κριτικά Σημειώματα» τοῦ Φράγκου.

Γράφει λοιπόν ὁ κ. Εὐαγγέλου:

«Ὁ κ. Φράγκος ἀσεβεῖ πρὸς τὴν ἱεραρχία τῶν ἀξιῶν βάζοντας σέ δεύτερη σειρά (καί συνεπῶς σέ κατώτερη βαθμίδα) τὸν Παλαμᾶ, πρὸς ὄφελος τοῦ Καβάφη, πού οὔτε κατὰ τὸ ἑκατοστὸ δὲν πλησιάζει τὴν ἀξία τοῦ «Πατέρα τῆς νεοελληνικῆς ποίησης».

Μ' ἀρέσει ἐκεῖνο τὸ «δεύτερη σειρά καί συνεπῶς σέ κατώτερη βαθμίδα». Κι αὐτὸ εἶναι κριτική... Ἔτσι μπορεῖ νὰ ποῦμε: «ἡ κριτικὴ σημείωση τοῦ κ. Εὐαγγέλου δημοσιεύτηκε στὶς σελίδες 206, 207 καί 208 τῆς «'Αργώ»· ἄρα ἡ κριτικὴ σημείωση τοῦ κ. Ε. εἶναι 206ης, 207ης καί 208ης τάξης. Εἴμαστε σύμφωνοι!

Ὅσο γιὰ τὴν κλασματικὴ ὑποδιαίρεση τῆς ἀξίας τοῦ Καβάφη, μ' ἀρέσει νὰ κάμω μιὰ παραβολὴ ἔτσι παραστατικὰ καί νὰ πῶ: Ὁ Παλαμᾶς εἶναι ἥλιος. Ἀσφαλῶς. Ὁ Καβάφης εἶναι ταπεινὸς Σείριος. Τὸ μέγεθος τοῦ καθενὸς τὸ κρίνει κανεὶς: ἐπιφανειακὰ (μὲ τὴν ὄραση), ἢ λογικὰ (μὲ τίς ἀνώτερες γνώσεις). Ὁ κ. Εὐαγγέλου μπορεῖ νὰ ξέρει καλὴ ἀριθμητικὴ, μὰ τοῦ λείπουν οἱ ἀνώτερες γνώσεις, γιὰτί ἴσως βλέπει καλά, μὰ ἀντιλαμβάνεται πολὺ λίγο.

Ἐπειτα τὸ ζήτημα τῶν ἀξιῶν εἶναι τόσο ἐλαστικὸ, πού κάθε, ἢ ὅπια συζήτηση δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ τὸ ἐξαντλήσει τελειωτικά, καί μόνο τὴ γνώμη του μπορεῖ νὰ πεῖ ὁ καθένας· καί ὁ κ. Εὐαγγέλου μᾶς εἶπε κι αὐτὸς τὴ δική του...

Ὁ κ. Εὐαγγέλου λοιπόν ἔχει γερὰ μάτια καί ξέρει καί καλὴ ἀριθμητικὴ. Εἶδε ὅτι εἶχε νὰ δεῖ στὴν κριτικὴ τοῦ Φράγκου, τὴν ἐξέτασε κριτικά, κι ἐπειδὴ δὲν ἱκανοποιεῖται ὁμολογεῖ πὼς θὰ συγχωροῦσε «τὴν ἀπόλυτη ἀκρίσια πού δίνουσαν αὐτὲς οἱ σελίδες, ἂν εἶχαν κάποια λογοτεχνικὴ ἀξία». Κι ἐπειδὴ κι αὐτὴ δὲν τὴν βρήκε, ἀπο-

φάσισε νὰ μᾶς πεῖ πὼς βλέπει τὸν Καβάφη. Καί ξέρετε τί μᾶς λέει; Ἄς μεταχειριστοῦμε μιὰ φράση γραμμικὴ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν κ. Εὐαγγέλου: «Λέγει ἀστήρικτα πράγματα, γιὰτί ἔτσι τοῦ ἀρέσει ἢ ἐπειδὴ τὰ διάβασε ἀλλοῦ καί τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται γιὰ νὰ βγάλει τὰ συμπεράσματά του. Βέβαια δὲν πρόκειται γιὰ τίς ἀτομικὲς του γνώμες, ἀλλὰ ἀπλούστατα γιὰ πλάνες»...

Μὰ κι ὁ κ. Εὐαγγέλου δὲ μᾶς λέει τίποτα δικό του. Ἐπομένως, ἀφοῦ δὲν πρόκειται γιὰ τίς ἀτομικὲς του γνώμες — τὴ στιγμὴ πού βλέπει τὸν Καβάφη διὰ τοῦ Ἀλιθέρου — ἄς ποῦμε κι ἔμεις πὼς «μεταξὺ δύο κακῶν», κατὰ τὴν παροιμία, ὁ μὴ χειρῶν «βέλτιστος», ἄς ἀφήσουμε τὸν καλὸ Κάσσιο κ. Εὐαγγέλου, καί ἄς δοῦμε τίς γνώμες καί τίς ιδέες τοῦ ποιητῆ Γλαύκου Ἀλιθέρου...

Ὁ ποιητὴς Γλαῦκος Ἀλιθέρου, στὶς μελέτες του ἀπάνω στὴν Ἀγγλικὴ ποίηση ἀνακάλυψε μιὰ μέρα, ἔτσι τυχαῖα, ἓνα σύγχρονο ποιητὴ ὀνομαζόμενο Sigfrid Sassoon. Ὁ Sassoon εἶναι ἓνας ἀπ' τοὺς νεώτερους Ἀγγλους ποιητὲς ὁ ὁποῖος στὴν ἐμφάνισή του μερικῶν ποιημάτων του, στὴν κατασκευὴ τοῦ στίχου του καί γενικὰ στὴν ὅλη στιχογραφία του, δείχνει τρομοχτικὲς ἀναλογίες μὲ τὴν καθαφικὴ τεχντροπία. Αὐτὰ μᾶς τὰ λέει ὁ κ. Εὐαγγέλου. Μᾶς λέει πὼς ὁ Ἀλιθέρου στὶς μελέτες του ἀνακάλυψε (!!!), μιὰ μέρα, ἔτσι τυχαῖα (ΕΤΣΙ ΤΥΧΑΙΑ!!!), ἓνα σύγχρονο ποιητὴ ὀνομαζόμενο Sigfried (καί ὄχι Sigfrid) Sassoon. Φαντασθεῖτε πὼς ὁ Ρουσσέλ καί ὁ Περνὸ, πού μελέτησαν τὴν ἐλληνικὴ νεώτερη ποίηση, ἀνακάλυψαν μιὰ μέρα ἓνα νεώτερο ποιητὴ ὀνομαζόμενο Βάρναλη!!! Θὰ φανεῖ ἀστεῖο νὰ συγκρίνω τὸν Ἀλιθέρου μὲ τὸν Ρουσσέλ, μὰ προκειμένου γιὰ τὴν ἀγγλικὴ φιλολογία ὁ Ἀλιθέρου (καί μᾶς ἔδωκε δύο συγγράματα μεταφραστικὰ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ ποίηση) ποζάρει τουλάχιστον γιὰ Ρουσσέλ προκειμένου γιὰ τὴν ἐλληνικὴ. Ἀλλά, ἀγαπητέ μου κ. τεχνοκρίτα, δὲν ὑπάρχει ἀνθολογία τῆς σημερινῆς Ἀγγλικῆς ποίησης πού νὰ μὴν εἶαι τὸν Σασσούν. Ποιητικὲς συλλογὲς του ἐκδόθησαν τὸ 1917, τὸ 1918, τὸ 1919. Καί δὲν ὑπάρχει ἄγγλος διανοούμενος πού νὰ μὴ τὸν λογαριάζει μέσα στοὺς πρώτους σύγχρονους ποιητὲς, δίπλα στὸν Thomas Hardy, τὸν Robert Bridges, τὸν W. H. Davies, τὸν Yeats, τὸν Mase-

field, τὸν Housman, τὸν Freeman, τὸν De la Mare, καὶ ἀκόμα ἂς πῶ τοὺς ὀλιγώτερο «νεούς», τὸν Kipling, τὸν G. K. Chesterson. Ὁ ποιητὴς, λοιπόν, Ἀλιθέροσης τὸν ἀνακάλυψε: ἔτσι τυχαῖα!!

Ὁ Σασσοῦν, κ. Εὐαγγέλου, γράφει στ' ἀγγλικά καὶ ξέρουν κι οἱ πιὸ ἀνίδεοι, πῶς, προκειμένου γιὰ τὴ φόρμα, ἢ ἀγγλικὴ μὲ τίς περισσότερές της λέξεις μονοσύλλαβες, τοὺς δύσκολους καὶ στρουφνοὺς φθόγγους της, κάθε ἄλλο παρὰ λιτότητα μπορεῖ νὰ ἔχει. Καί, συνεπῶς, τῆς λείπει ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα καθαφικὰ στοιχεῖα. Ὁ Σασσοῦν μεταχειρίζεται ποιητικὴ φόρμα ρυθμικώτατη καὶ μουσικώτατη, μὲ σχεδὸν παντοῦ, πολὺ πλούσια ῥίμα. Προκειμένου γιὰ τὸ περιεχόμενο, ἢ ἐμπνοή του ἀναβλύζει ἀπὸ πολεμικὲς ἀναμνήσεις καὶ περιπέτειες, καὶ εἶναι πέρα ὡς πέρα «ποιητὴς τοῦ πολέμου». Ὁ St John Adcock στὴν συλλογὴ του «The Bookman Treasury of Living Poets» λέει: «Κανένας ποιητὴς τοῦ πολέμου δὲν εἶναι τόσο πλέρια ρεαλιστικὸς, ἢ ἔγραψε γιὰ τὸν πόλεμο μὲ πικρότερη σάτυρα ἢ δριμύτερο ἀνθρώπινο πάθος». Τὰ ποιήματά του εἶναι γεμάτα εἰρωνεία, πού κατὰ τὸν Robert Lynt (On Poetry and the Modern Man), «εἶναι σὰ ζιαμαρτυρία πού μᾶς βγάζει στὰ φανερά καὶ μᾶς τιμωρεῖ». Στὴ δόση αὐτὴ τῆς εἰρωνείας, οὔτε μπορῶ ν' ἀποκλείσω τὴν Καθαφικὴ ἐπίδραση, γιατί ὁ Καθάφης δὲν εἶναι ἄγνωστος: στὴν Ἀγγλικὴ φιλολογικὴ κίνηση (καὶ καθόλου παρῶξενο πολλοὶ σύγχρονοι νέοι ἄγγλοι ποιητὲς νὰ δανεισθοῦν στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ποίησή του), μὰ οὔτε καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ πῶς ἢ εἰρωνεία εἶναι μονοπώλιο τῆς καθαφικῆς ποίησης, γιατί ἢ εἰρωνεία τοῦ Σασσοῦν εἶναι τόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν εἰρωνεία τῆς καθαφικῆς ποίησης, ὅσο ἢ εἰρωνεία τοῦ Τσέστερτον ἀπὸ τὸ βαρὺ χιοῦμορ τοῦ Κίπλιν.

Κι ἐπειδὴ προκειμένου γιὰ φόρμα καὶ περιεχόμενο μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς πού δὲν διάβασε Σασσοῦν, πῶς ὁ Ἀλιθέροσης ἴσως νὰ μὴν ἔχει ἄδικο, ὀφείλω νὰ δηλώσω πῶς τὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Εὐαγγέλου πού ἀναφέρει ὡς συμπεράσματα τῶν «συγκριτικῶν μελετῶν» τοῦ Ἀλιθέροσης ἀναχωροῦν ἀπὸ μιὰ πλάνη. Διότι τ' ἀγγλικά τοῦ Ἀλιθέροσης εἶναι ἀξίας σαρανταπέντε γροσίων διατιμήσεως, ἴσον μὲ ἀξίαν ἐνὸς κοινοτάτου ἀγγλοελληνικοῦ λεξικοῦ. Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ πάρει ἓνα ὀποιοδήποτε ἀπὸ τὰ δύο του μετα-

φραστικὰ ἔργα καὶ νὰ τὸ παραβάλλει μὲ τὸ πρωτότυπο — ἐὰν βέβαια ριψοκινδυνέψει νὰ ξεχάσει τ' ἀγγλικά πού ξέρει. Καὶ ἐπειδὴ δὲν θάπρεπε νὰ λέει κανεὶς πράγματα πού νὰ μὴν τὰ ἀποδείχνει, ἀρκούμεθα πρὸς τὸ παρὸν στὸ νὰ ποῦμε πῶς οἱ συγκριτικὲς μελέτες τοῦ ποιητῆ Γλαύκου Ἀλιθέροσης ἀναχωροῦν ab absurdo, καὶ σὲ προσεχές μας σημείωμα θ' ἀποδείξουμε ἐμπράγματα τὴν διαπίστωσή μας σχετικὰ μὲ τὰ περιφραμα ἀγγλικά του.

Πρὸς τὸν κ. Εὐαγγέλου, μιὰ τελευταία παρατήρηση: Νὰ πάψει νὰ λέει ξένες γνῶμες, καὶ νὰ λέει μόνο δικές του. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ λέει μόνο δικές του, ὀφείλει νὰ μελετήσῃ πολὺ, καὶ νὰ ἐπιρροάζεται ὀλίγο. Καὶ ἐπειδὴ ὁ διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μανφαλοῦν τυχαίνει νὰναί φίλος μας, εἴμαστε πρόθυμοι νὰ τοῦ δώσουμε μιὰ συστατικὴ ἐπιστολή, στὴν ἐπιστροφὴ του ἐκεῖ, γιὰ νὰ τοῦ χρησιμεύει στὶς μελέτες του. Μελέτες ἄλλωστε πού τοῦ εἶναι ἀπαραίτητες γιατί, ὅπως ὁ ἴδιος λέει πρέπει νὰ οἰκτεῖρει κανεὶς τὴν κριτικὴ «πού δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικὴ παρουσίαση τῆς πραγματικότητος, ἀπὸ τὴν πολυμάθεια καὶ εὐρυμάθεια».

ΜΑΚΗΣ ΑΝΤΑΙΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

«*Ἡ ἀρρώστεια τῆς Ὑβας*». Βελ. Φρέρη. (Τετ. Γιάννη Μουρέλλου. Ἡράκλειο—Κρήτης 1926).

Τὸ διήγημα αὐτὸ ὅπως καὶ κάθε ἐργασία πού παρουσιάζει ὁ κ. Φρέρης ἔχει ἀξία. Συνεργάτης στὸ λαμπρὸ κρητικὸ περιοδικὸ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» εἶναι ἀπ' τοὺς νέους πού μποροῦν νὰ δώσουν κάτι καλὸ, μετωμένο, σοβαρὸ. Ξέρει καὶ χειρίζεται τὸ θέμα του ὁμοφρα: οἱ ψυχολογικὲς του παρατηρήσεις — πού φυσικά κι' ἀβίαστα μπαίνουν στὸ βιβλίον του — εἶναι ὀρθές, βασιμμένες πάνω σὲ ἀληθινὰ αἷτια καὶ δείχνουν τὸν παρατηρητὴ λογοτέχνη.

«*Ἡ ἀρρώστεια τῆς Ὑβας*» εἶναι ἢ ἱστορία, μᾶς πολὺ φιλάρεσκης νέας, πραγματικὰ ὁμορφης πού παραμορφώνεται ἀπὸ ἐβλο-

γιά. Όλα τὰ πρόσωπα καλά παρουσιασμένα καὶ ἀμειψιὰ σχετισμένα μὲ τὸ κύριο θέμα. Ὁ πατέρας, ἡ μάνα, τ' ἀδέρφια, ὁ θεῖος στὴ θέση τους. Ἡ ἀφήγηση χαριτωμένη στὴν ἀρχή, πέρνει πρὸς τὸ τέλος τὴ δύναμι πού χρειάζεται στὴν τραγικὴ ἐξέλιξη τοῦ διηγηθέντος.

«**Παραστρατημένα Πουλιὰ**» τοῦ Rabiudranath Tagore, μετάφραση Μάκη Ἀνταίου, «Γράμματα», 1927.

Δὲν εἶναι μῆτε δυὸ χρόνια σωστά — νομίζουμε — πού ἐφάνηκεν ὁ κ. Μάκης Ἀνταῖος στὸν ἑλληνικὸ φιλολογικὸ κόσμον τῆς Ἀλεξανδρείας. Κ' ἐν τούτοις στὸ σύντομον αὐτὸ διάστημα ἐκέρδισε, μὲ τὴν ἀξία του, μιὰ πολὺ καλὴ θέση — ἢ γνώσεις του, ἢ φιλομάθειά του, τὸ γούστο του ἐκτιμήθηκαν. Μᾶς δίδει τῶρα πρώτη φορὰ συγκεντρωμένη ἐργασία του, εἶναι δὲ ἄξιος συγχαρητηρίων ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Γράμματα» πού τὴν παρουσίασε. Μετρίοφρονα μᾶς προσφέρει γιὰ πρῶτον τόμον του μιὰ μετάφραση ἀπλῶς ἀλλὰ μιὰ μετάφραση δύσκολου ἔργου. Ὁμορφὴ καὶ ρυθμικὴ ἢ φράση τοῦ κ. Ἀνταίου, συμπαθητικὴ ἢ γλῶσσα του καὶ ἔχει ὁ μεταφραστὴς ἕνα μεγάλο προσόν γιὰ καλὴ ἀπόδοση, αἰσθάνεται καὶ βαθεῖα ἀγαπᾷ τὸ κείμενον. «Μεταφράζοντας» λέγει στὸν πρόλογον τοῦ βιβλίου, «τὰ Παραστρατημένα Πουλιὰ δὲν ἔκανα τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐξωτερικέσω τὴν ἐνδόμυχὴ μου ἀγάπην γιὰ τὸ μεγάλο ἀπόστολον μὲ τὴν ἀσκητικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν φυσιογνωμίαν». Ὁ κ. Ἀνταῖος ἐμελέτησε πολὺ τὸν Ταγκόρ: ἔχει ἔτοιμη γιὰ τύπωμα μετάφραση κ' ἑνὸς ἄλλου ἔργου τοῦ Ἰνδοῦ ποιητῆ, «Τὸ Σύναγμα τῶν Φρούτων». Στὸν πρόλογον τῆς μετάφρασης τῶν «Παραστρατημένων Πουλιῶν — ὁ ὁποῖος μᾶς ἄρεσε καὶ τὸν ὁποῖον θὰ ἐπιθυμούσαμε νὰ ἦταν μακρότερος — μᾶς λέγει ἐνδιαφέροντα πράγματα γιὰ τὶς ἀποδόσεις πού κάμνει ὁ ἴδιος ὁ Ταγκόρ στὰ ἀγγλικά τῶν ἔργων του, γιὰ τὴν μεγκαλικὴν ἐκφραστικότητα, γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ταγκόρ πρὸς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. «Ποιὸς ἀπ' ὄσους παρακολούθησαν τὴν διάλεξίν του στὸ θέατρο τῆς Ἀλάμπρας τὸν περασμένον Νοέμβρη», λέγει ὁ κ. Ἀνταῖος, «θὰ ξεχάσει ποτέ τὸ τραγοῦδι τῆς βροχῆς καὶ δὲ θὰ φέρνει πάντα στὸ νοῦ του τὸ κάθε τῆς ρίμας του κουδούνισμα, σὰ δυνατῆς βροχῆς σταλαγματιά».

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΙΔΕΡΗ: «**Τραγουδῶντας**». Ἐκδοσις βιβλιοπωλείου «Ἀκαδημαϊκόν», Ἀθήνα 1927.

ἈΓΓΕΛΙΚΗΣ Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΥ: «**Ρώμη καὶ χαρὰ**» (ἀπὸ τὴν κοινωνιολογικὴ ὑγεινή). Ἐκδοτικὴ Ἐταιρεία «Γράμματα». Ἀλεξάνδρεια 1927.

PIERRE AGUETANT: «**Οἱ Δυὸ μας**». Μετάφραση Ν. Γριμάλδη, «Γράμματα», Ἀλεξάνδρεια 1927.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ Μ. ΠΟΒΟΥΛΑΚΗ: «**Ἐρωσθένεια Ἑπὴ**». Τύποις Ἀδελφῶν Κουμαριανοῦ, Κάϊρο 1927.

ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ: «**Δουλούδια τῆς Μοναξιάς**». (Le Puy-En-Velay, Imprimerie La Haute-Loire 1927).

ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ: «**Γαλάξια Μεσημέρια**». Ἐκδ. Οἶκος «Ἀγών», Παρίσιον 1927.

Sotiris Skipis. «Mes Impressions sur la Frouvence». Conference. Edition des Annales de l'Ecole Palatine d'Avignon.

ΓΕΩΡΓ. Π. ΔΗΜΑΚΟΥ: «**Ρόδα τῆς Ἀύγης**». Ἐκδοσις ἐπιμελημένη ἀπὸ τὰ «Γράμματα». Ἀλεξάνδρεια 1927.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗ: «**Ὁ Χαρτοπαίκτης πὺν ἐκμυστερεύεται**». Ἐκδοσις δευτέρα. Τύποις Σολ. Σ. Ἀθανασοῦλη, Ἀθήναι.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ὁ «**Ἐρμῆς**», (ἀρ. 8, Ἰούλιος 1927 Ἀλεξάνδρεια), μᾶς δίνει ἕνα ἄρθρον σοβαρὸν καὶ καλῶς γραμένον τοῦ κ. Κωστῆ Μπαστιᾶ περὶ Ἑθνικῆς καὶ Ταξικῆς Ὁμάδας. Στὰ σημειώματα τοῦ τεύχους διαβάζομε ὅτι ὁ «Ἐρμῆς» δὲν θὰ βγεῖ τὸν προσεχῆ μῆνα θὰ κυκλοφορήσει σὲ διπλὸ τεῦχος τὸν Σεπτέμβριον.

«**Νέα Ζωή**», Ἰούλιος-Αὐγουστος 1927, Ἀλεξάνδρεια. Ὁ κ. Σπαταλάς, πού εἶναι πολὺ γνώστης τῆς σολωμικῆς ποιήσεως, δημοσιεύει στὴ «Νέα Ζωή» ἕνα ἄρθρον τοῦ ἐπάνω στοῦ Καιροφύλλα τὸ βιβλίον «Σολωμοῦ ἀνέκδοτα ἔργα». Σημειώνομε μεταφράσεις ἀπὸ τὸν Στεκεντί (τοῦ Γριμάλδη) καὶ ἀπὸ τὸν Νοβάλις (τοῦ Ε.Π.Π.) ἰδιαιτέρως ἐλκύομε τὴν προσοχὴν στὴν ὡραία μετάφραση τοῦ «Δησιτῆ», ποιήματος τοῦ ἄγγλου Alfred Noyes. Εἶναι καμωμένη ἀπὸ τὸν κ. Μάκην Ἀνταῖο. Ὁ κ. Ἀνταῖος διάβασε καὶ με-

λέτησε σοβαρά Ἄγγλους ποιητές, καὶ θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμον ἂν μὲ τὴν μεταφραστικὴν του ἐργασία κάνει γνωστὰ μερικὰ ἄπ' τὰ ἔργα τῶν στὴν μερίδα ἐκείνη τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ ποὺ δὲν γνωρίζει τὴν Ἄγγλικήν γλῶσσα. Ἡ «Νέα Ζωή» μᾶς δίνει ἐπίσης τὸ «Ματωμένο Γέλιο» μονόπραχτο δράμα τοῦ ποιητῆ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδη. Εἶναι πολὺ γνωστὸ στὴν Αἴγυπτο. Παίχθηκε κ' ἐδῶ καὶ στὸ Κάιρο. Ἔχει πρωτοπαχθεῖ στὸ «Λούνα Πάρκ» τὸν Αὐγουστο 1922. «Λόρης Νέαρχος» ἦταν ὁ κ. Π. Γαβριηλίδης, τοῦ ὁποῦρου δίδεται καὶ μιὰ εἰκόνα στὸ ρόλο αὐτό. «Ναυσικά» ἦταν ἡ κ. Γαβριηλίδη καὶ «Αὐγέρης» ὁ κ. Γριμάλδης. Παίχθηκε τὸ ἔργο καὶ στὴν Ἀθήνα στὸ θέατρο Κυβέλης.

«Φιλότεχνος», Μάιος 1927, Βόλος. Πολλὲς καὶ καλὰ διαλεγμένες πληροφορίες γιὰ τὶς Δελφικὰς Ἑορτὰς ἐπίσης εἰκόνας ποὺ μᾶς δείχνουν τὶς μάσκες (ἀπὸ τοῦ Προμηθεῖα τὴν παράσταση) τοῦ Ἡφαίστου, τοῦ Ὠκεανοῦ, τῆς Ἰώς, τοῦ Προμηθεῖα. Μέρος τοῦ «Δελφικοῦ λόγου» (ποίημα) τοῦ κ. Ἀγγέλου Σικελιανοῦ. Ἔχει δύο εἰκόνας τοῦ κ. Α. Σικελιανοῦ καὶ τῆς κ. Εὐσας Σικελιανοῦ στοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἡ ἑλληνικότερη ἐσορτὴ τῶν Δελφῶν. Τὸ τεῦχος περιέχει ἕνα διήγημα τοῦ κ. Πέτρου Μάγνη καὶ ποιήματα τοῦ κ. Μάγνη, καὶ τῆς κ. Ρίκας Σεγκοπούλου (τῆς «Ἀλεξανδρινῆς Τέχνης»). Οἱ στίχοι τοῦ κ. Μάγνη ἀνήκουν στὸ εἶδος τῶν ποιημάτων του ποὺ ἔγραψε τελευταία καὶ στὰ ὁποῖα διακρίνονται στοιχεῖα τῆς Καβαφικῆς τεχνοτροπίας.

«Νεοελληνικὴ Τέχνη», Ἰούλιος-Ἰούνιος 1927. Εἶναι ἕνα περιοδικὸ ποὺ πάντα μᾶς παρουσιάζει καλὴν ἐργασία. Στὸ φύλλο αὐτὸ ἔχει περὶ τοῦ κ. Ἄγρα καὶ τοῦ κ. Δανάη. Διαβάζομε ἔμορφα ποιήματα τῶν κ. κ. Ἄγρα, Σταυροπούλου καὶ Τσουκαλά. Στὰ «μικρὰ νέα καὶ σχόλια» βλέπομε ἀγγελτήρια θανάτων περιοδικῶν — δὲν ἀποκλείεται ὁμως καὶ ἡ νεκρανάσταση.

«Δομένικος Θεοτοκόπουλος» ἀρ. 1 Θεριστὴς 1927, Χανιά. Τὸ τεῦχος ἀρχίζει μὲ μιὰ σελίδα τοῦ Ψυχάρη, γραμμὴν μὲ μπριό ἀπειλεῖ φρικτὰ μιὰ κάποια Ἀμαλία, ἡ ὁποία ἔχει κλίση πρὸς τὴν καθαρῆν οὐσα: «θὰ σὲ πνίξω μὲ τὰ δέκα μου τὰ νύχια» τῆς λέει. Ἔχει περὶ τῶν κ. κ. Ράπη, Μαρμάρη, Ἀννουσάκη, Ξενάκη ποιημάτων τῶν κ. κ. Παπαδαντώνη, Χρυσάκη, Παπαϊωάννου καὶ Σκουλούδη: στοῦ κ. Παπαδαντώνη τοὺς στίχους βρῖσκουμε ἐπίδραση τοῦ Καβάφη, ἐπίσης πλησιάζουν στὴν φόρμα τοῦ Καβάφη οἱ στί.

χοι τοῦ κ. Σκουλούδη. Ἐπάνω στὸ ζήτημα τοῦ «Κρητικοῦ τοπικισμοῦ» ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς κ. Χατζηδάκις γράφει μιὰν ἐπιστολὴν στὸ περιοδικόν, τὸ ὁποῖον καὶ τὴν σχολιάζει. Τὸ περιοδικὸ μᾶς παρουσιάζει δύο εἰκόνας τοῦ Θεοτοκοπούλου («Ἅγιος Μανρίκιος» καὶ «Λαοκόων») καὶ στὰ «Σημειώματά» του, δίνει πληροφορίες γιὰ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου Ἑλληνοζωγράφου.

Μηνιαία εἰκονογραφημένη «Ἀτλαντὶς». Νέα Ὑόρκη 1927. Μάιος. Περιέχει πολλὰ ἀξιανάγνωστα πράγματα. Ἰδιαίτερος μᾶς εὐχαρίστησαν τ' ἄρθρα «ἡ Εὐβοία, ὁ Ἑγρεπὸς καὶ ἡ Χαλκίς», «Ἡ Κεφαλληνία καὶ ἡ ἐσορτὴ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου», «τὰ Κάστρα τῆς Ἑλλάδος».

«Ἐρευνα», Ἰούνιος-Ἰούλιος 1927, Ἀλεξάνδρεια. Περιέχει μιὰ μελέτη τοῦ κ. Ἀγαμέμνονος Ἰω. Ζάχου γιὰ τὸν Μπετόβεν. Ἡ ἀποψη ποὺ παίρνει ὁ κ. Ζάχος εἶναι τρομερὰ ἐπηρεασμένη ἀπὸ θρησκευτικὸν μυστικισμὸν.

«Λογοτεχνικὴ Ἐπιθεώρηση», Μάιος - Ἰούνιος, Ἀθήνα. Ἡ ἐπίθεσίς της ἐναντίον τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ διαφόρων ἄλλων περιοδικῶν μᾶς ἀφίνει ἀπαθείς. Λυπούμαστε τοὺς ἀναγνώστες τῆς «Λογοτεχνικῆς Ἐπιθεώρησης» στοὺς ὁποίους σερβίρονται τέτοιαι ἀηδίες.

«Ἴσις», Ἀλεξάνδρεια. Ἑβδομαδιαῖον περιοδικόν, μὲ ἄρθρα καὶ πληροφορίες γιὰ τὴν παροιμιᾶκή καὶ καλλιτεχνικὴν μᾶς κίνησιν.

«Διδασκαλικὸν Βῆμα». Ἐπίσημον ὄργανον τῆς Διδασκαλικῆς Ὀμοσπονδίας, Ἀθήναι.

«Μεριστό». Ἑβδομαδιαῖα Ἐπιθεώρησις. Ἀλεξάνδρεια.

Α: ΠΙ ΛΕΟΝΤΗ

ΣΚΛΑΒΟΙ ΣΤΟ ΜΙΣΟΣ *

ΤΡΙΠΡΑΧΤΟ ΔΡΑΜΑ

ΣΚΗΝΗ 11.

Τάμπρας. Θερινός, Πέτρος, Φρόσω, Ειρήνη, Ἀλέξης.

ΦΡΟΣΩ. (Τροχάτη στὸ Θερινό). Πατέρα τί χαρὰ! Δὲν

* Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενον.

θά μου τὸ ἀρνηθεῖς δὲν εἶνε ἀλήθεια ; (Βλέπει τὸν Πέτρο
καὶ σταματᾷ) Κύριε !

ΕΙΡΗΝΗ. (Μολὶς δεῖ τὸν Πέτρο δείχνει ταραχή. Τὸν
πλησιάζει) Πέτρο !

ΠΕΤΡΟΣ. Δεσποινὶς τὰ σέβη μου...

ΕΙΡΗΝΗ. (Τοῦ σφίγγει τὸ χέρι. Μὲ φωνὴ χαμηλότερη).
Τί καλὰ πού ἔκανες νὰ γυρήσεις τὴν ὥρα πού ἔπρεπε !

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα). Καλῶς ὄρισες...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Εὐχαριστῶ.

ΕΙΡΗΝΗ. (Τὸν πλησιάζει περισσότερο. Ἡμίφωνα). Τί
σύμπτωσις ! Ξέρεις πῶς σήμερα εἶνε τῆς Ἁγίας Εἰρήνης ;

ΠΕΤΡΟΣ. (Βλέποντάς τιν καταμάματα). Τὸ ξέρω δεσποινίς...

ΕΙΡΗΝΗ. (Πάντα ἡμίφωνα). Διάλεξες ἐπιτήδες τὴ μέρα
αὐτὴν γιὰ νὰ ἐπιστρέψεις ; (Ὁ Πέτρος τὴν βλέπει καὶ
σωπαίνει). Ἀπόψε τὴν ὥρα πού θὰ χορεύουν θέλω νὰ
μιλήσω μαζί σου... θὰ σὲ περιμένω ! ἀκούς ! (Ἀπομακρύνεται
πρὸς τὸν ἄλλο ὄμιλο).

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Ποῦ σιὸ μεταξὺ μιλοῦσε χαμηλόφωνα μὲ τὴ
Φρόσω, ἐνῶ ὁ Τάμπρας μιλοῦσε μὲ τὸν Ἀλέξη). Αὐτὴ
ἦταν ἡ χάρι πού ἤθελες ;

ΑΛΕΞΗΣ. Ἡ δεσποινὶς Φρόσω μᾶς ἔδωσε λόγο πού
θᾶλθετε κ. Θερινέ...

ΦΡΟΣΩ. (Ἀφίροντας τὸ τσαντάκι τῆς πάνω σιὸ γρα-
φεῖο, πιάει τοὺς ὄμους τοῦ Θερινοῦ μὲ τὰ δυὸ χέρια).
Ἐλα πατέρα, πὲς καὶ σὺ τὸ ναί !

ΘΕΡΙΝΟΣ. Ἀφοῦ ἐπιμένεις ! (βλέποντας τὸ ρολόι του).
Πρέπει τότες νὰ φεύγομε... Σὲ ξέρω καλά... Θέλεις του-
λάχιστον δυὸ ὄρες γιὰ νὰ ντυθεῖς κι ἐμένα δὲν μ' ἀρέσει
νὰ βιάζομαι.

ΑΛΕΞΗΣ. Ἐχετε ὄλον τὸν καιρό... Πᾶμε πρώτα νὰ
πάρομε τὸ τσαῖ...

ΘΕΡΙΝΟΣ. (Τὸν ἀκολουθεῖ ἡ Φρόσω ἀφίροντας τὸ
τσαντάκι πάνω σιὸ γραφεῖο, καὶ πίσω τους ὁ Ἀλέξης)
Ὅπως θέλετε...

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Πρὶν φύγει σιὸν Πέτρο). Ἐσένα θέλω νὰ
σοῦ μιλήσω... περιμένέ με... Πᾶμε Ρένα... (Φεύγει).

Πέτρος, Εἰρήνη.

ΕΙΡΗΝΗ. (Κάνει νὰ φύγει ὕστερα στέκει μὲ δισταγμό).
Πέτρο, ὅτι κι ἂν σοῦ πῆ ὁ πατέρας μὴν τὸ λάβεις ὑπ'
ὄψιν... Πάρτο σὰν νὰ μὴν σοῦ εἶπε τίποτε...

ΠΕΤΡΟΣ. (Κάνοντας ἓνα βῆμα πρὸς τὸ μέρος τῆς).
Γιατὶ μοῦ εἶπατε ὅτι γύρισα τὴν ὥρα πού ἔπρεπε ;

ΕΙΡΗΝΗ. (Νευρικά). Δὲν θέλω νὰ μοῦ μιλάς στὸν πλη-
θυντικό...

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ συγκίνηση). Εἰρήνη !

ΕΙΡΗΝΗ. Ἄν δὲν ἤρχεσο θὰ σοῦ ἔγραφα... Ἦταν
ἀνάγκη...

ΠΕΤΡΟΣ. (Συνέροχεται. Ψυχρά). Ἄν καὶ δὲν ἀποτε-
λοῦσα μέρος τοῦ προσωπικοῦ σας δὲν εἶχες παρὰ νὰ
διατάξεις...

ΕΙΡΗΝΗ. (Νευρικά). Γιατὶ καὶ σήμερα μοῦ λὲς ψυχρὰ
λόγια σὰν ἄλλοτε ; Βρίσκεις ἀπόλαυσι σ' αὐτό ;

ΠΕΤΡΟΣ. Ἴσως.

ΕΙΡΗΝΗ. (Κάνοντας ἓνα γύρο πρὸς νευρικά). Καλά...
κάνε ὅπως θές... Μὲ τις ἐπισκέψεις αὐτὲς ἐδῶ, καὶ μ'
ὄλες τὶς φασαρίες τὴ στιγμὴ αὐτὴ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ μι-
λήσω. Τὸ βράδυ θὰ σὲ περιμένω... Ἄν μάλιστα σ' εὐχα-
ριστεῖ μπορεῖς νὰ χορέψεις, θᾶχω πρώτης τάξεως ντάμες...

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Δὲν γύρισα πίσω γιὰ γλέντια...

ΕΙΡΗΝΗ. (Ἀπότομα). Μὴν μοῦ φέρνεις ἀντιρρήσεις...
Πρέπει νᾶλθεις... Ἐν ἀνάγκη τὸ ἀπαιτῶ.

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ κάποια εἰρωνεία). Ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖτε
δεσποινὶς εἶμαι σὶς διαταγές σας.

ΕΙΡΗΝΗ. Πολὺ καλά... Τότες σοῦ τὸ διατάζω... Ὡστε
ἔχω τὸ λόγο σου πῶς θᾶλθεις, ὅτι κι ἂν συμβεῖ σιὸ
μεταξύ...

ΠΕΤΡΟΣ. (Σοβαρά). Τὸν ἔχεις...

ΕΙΡΗΝΗ. (μὲ ἀνακούφηση) Εὐχαριστῶ... (Κάνει νὰ φύ-
γει ὕστερα στέκει) θὰ ἀκούσεις κι ἓνα τραγοῦδι πού σοῦ
ἄρεσε ἄλλοτε... κείνη τὴ σύνθεσι πού κάναμε μαζί...
(Φεύγει).

Πέτρος, Νίκος.

(Ο Πέτρος μόλις μείνει μόνος βλέπει με σορογή από το μέρος που έφυγεν η Ειρήνη. Πέρνει τη φωτογραφία της που βρίσκεται πάνω στο γραφείο και την βλέπει. Στο μεταξύ μπαίνει ο Νίκος από την πόρτα δεξιά. Κρατά χαρτιά στο χέρι).

ΝΙΚΟΣ. Δεν είνε κανείς εδώ ;

ΠΕΤΡΟΣ. Όχι παιδί μου.

ΝΙΚΟΣ. (Τοποθετεί τα χαρτιά πάνω στο γραφείο και κάνει να φύγει, ύστερα στέκει με δισταγμό.) Κύριε Πέτρο ήθελα να σε παρακαλέσω, μιὰ χάρι. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Με έκπληξι). Τί χάρι ; Τί μπορώ να σου κάνω ;

ΝΙΚΟΣ. Μου είπαν πως η κόρη του παραφέντη η κυρία Ειρήνη σ' εκτιμά πολύ. . . και ήθελα να της μιλήσεις να μη με διώξουν. . .

ΠΕΤΡΟΣ. Γιατί θά σε διώξουν ; Τί έκανες ;

ΝΙΚΟΣ. Τίποτα. . . Μονάχα δεν ξέρω τί μου ήρτε το πρωί και φώναζα κι εγώ στην αυλή μαζί με τους εργάτες. . . Φαίνεται πως με είδε ο κνρ Άλέξης και μου μνησε να φύγω στο τέλος του μηνός. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Με χαμόγελο). Γιατί να φωνάζεις ; Έχεις και σύ παράπονα ;

ΝΙΚΟΣ. Τίποτα. (Χαμηλόφωνα) Μονάχα αυτός ο άνθρωπος μου κάθειται εδώ στο στομάχι. . . Είνε πολύ κρύος. Κανείς δεν τον συμπαθά, έξοη απ' την αδερφή σου την Άννα. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Αδσσηρά). Κι' αυτό έσύ που το ξέρεις ;

ΝΙΚΟΣ. Δεν είμαι στραβός. . . Κάθε φορά που μένει μονόχη μαζί του έδω μέσα. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Τόν διακόπτει απότομα). Φθάνει ! Πήγαινε !

ΝΙΚΟΣ. Γιατί θυμώνεις ; Έγώ δεν τώπα για να. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Νευρικά). Πήγαινε σου είπα. . . Αν μπορέσω θά μιλήσω για σένα.

(Ο Νίκος φεύγει άνασηκλώνοντας τους ώμους).

Πέτρος, κατόπιν Άννα.

(Ο Πέτρος άφου σταθεί μιὰ στιγμή με έκφραση θλίπφως βγάξει από την τσέπη του ένα κουτί τών σιγαρέτων. . . Πιστοποιεί πως έχει μονάχα δύο. Άνοίγει το μεγάλο κουτί που είνε στο γραφείο και πέρνει ένα σιγαρέττο. Ξαφνικά σάν να ντροπέεται. Κάνει ένα μορφασμό και το ξαναβάζει στη θέση του. Άνάβει ένα δικό του, κάθειται στη μεγάλη πολυθρόνα με το κεφάλι σκεφτό και καπνίζει. Από την πόρτα δεξιά μπαίνει η Άννα δίχως ό ένας να αντιληφθεί την παρουσία του άλλου. Η Άννα πηγαίνει στην πόρτα που συγκοινωνεί με την κατοικία, την άνοίγει σιγανά και βλέπει. Τραβιέται απότομα, κάθειται στο γραφείο της, και με το κεφάλι σκεφτό και το μοντίλι στα μάτια δείχνει πως κλαίει. Ο κρότος της καθέκλας κάνει τον Πέτρο να σηκώσει το κεφάλι και να την δει).

ΠΕΤΡΟΣ. (Σηκώνεται και την πλησιάζει ήρεμα). Γιατί κλαίς Άννα ;

ANNA. (Απότομα). Έδω ήσουν ; Με τρώμαξες !

ΠΕΤΡΟΣ. (Βλέποντάς την προσεκτικά). Είνε καθημερινή σου άνάγκη αυτό η γίνεται κατ' εξαίρεση σήμερα ;

ANNA. (Σκουπίζοντας τα μάτια της). Τί πράμμα ; ά! ναί !. . . το κλάμμα ; κάποτε. . . ναί. . . βλέπεις Πέτρο. . . έμεϊς οι γυναίκες έχουμε νεύρα κι η παραμικρή άναποδιά. . . (Ο Πέτρος εξακολουθεί να την βλέπει). Μά γιατί με βλέπεις έτσι ;

ΠΕΤΡΟΣ. Αυτό άλήθεια. . . Οί γυναίκες είσαστε πολύ αδύνατες στις μικρές άναποδιές. Δυναμώνετε όμως όσο δυναμώνουν κι αυτές. . .

ANNA. (Σηκώνεται). Σήμερα όλα έδω μέσα γένηκαν άνω κάτω. . . Έπισκέφεις, άπεργίες. . . χοροί. . .

ΠΕΤΡΟΣ. Για πές μου Άννα. . . Αν έξαφνα σου πρότεινα ν' άφίσεις το μέρος τουτο και νάλθεις μαζί μου άλλου, που ίσως νάσουν ευτυχέστερη. . . θά τώκανες ;

ANNA. (Σε στάσι άμυντική). Όστε γι αυτό γύρισες ; Όχι !. . . Ποτέ !. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Αυτό ήθελα να πιστοποιήσω. . . Ηούχασε. . . Γιατί κι εγώ είμαι άποφασισμένος να μείνω έδω για πάντα. . . με καταλαβαίνεις ; για πάντα. . .

ANNA. (Με αγωνία). Μὰ πὼς θὰ γίνει αὐτό; κι ἂν σέ.
ΠΕΤΡΟΣ. Γιατὶ δὲν τελειώνεις τὴ φράσι. . . Κι ἂν μὲ
διώξουν θέλεις νὰ πεῖς, δὲν εἶνε ἔτσι;

ΣΚΗΝΗ 15.

Τάμπρας, Ἄννα, Πέτρος.

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου. Ἡ
Ἄννα τρομαγμένη τραβιέται στὸ γραφεῖο της. Καχύποπτα).
Βοήκατε βλέπω τὸν καιρὸ γιὰ νὰ τὰ ξαναπείτε τὰ δυὸ
ἀδέρφια. . . (Σωπαίνουν κι οἱ δυό). Τώρα φιλαράκο μου
ἄκουσε. . . Ἄφησα τοὺς ἐπισκόπους μόνο καὶ μόνο γιὰ σένα.

ΠΕΤΡΟΣ. (Εἰρωνικά). Σᾶς εἶμαι καθυπόχρεως. . .

ΤΑΜΠΡΑΣ. (Ἐνῶ ἡ Ἄννα κάνει νὰ φύγει). Καλλίτερα
νᾶσαι καὶ σὺ παροῦσα. Ἐξ ἄλλου δὲν ἔχω νὰ πῶ πολλὰ
πράγματα. . . (Ἀφοῦ σκεφθεῖ μιὰ στιγμή). Λοιπόν. . . Εἶπες
πρὶν ὅτι ἤλθες γιὰ νὰ καταλάβεις τὴ θέσι τοῦ πατέρα
σου. . . Λυποῦμαι πολὺ πού γιὰ τὴν ὥρα δὲν ἔχουμε
ἀνάγκη οὔτε ἀπὸ χημικούς, οὔτε ἀπὸ τίποτε ἄλλο στὸ
ἐργοστάσιο. . . (Μετὰ μικρὴ σίασι). Ὑπάρχει κατὶ ἄλλο γιὰ
σένα, ἂν ἐννοεῖται ἡ μεγαλοφυΐα σου θελήσει νὰ κάνει
μιὰ μικρὴ ὑποχώρησι. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Ψυχρά). Σᾶς ἀκούω κ. Τάμπρα.

ΤΑΜΠΡΑΣ. Κάτω στὴ πόλι ἀνοίξαμε πρατήριο γιὰ τὴ
λιανικὴ πώλησι. . . Ἄν μπορεῖς νὰ τὰ καταφέρεις κρατών-
τας τὰ μικροκατάστωιχα. . . ἡ θέσις εἶνε ἐλεύθερη. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Εἰρωνικά). Μεγάλῃ ἡ καλωσύνη σας. . .

ΤΑΜΠΡΑΣ. Αὐτὰ ἤθελα νὰ σοῦ πῶ. . . (Κάνει νὰ φύγει,
ὕστερα στέκει). Ἄ! ναι καὶ κατὶ ἀκόμα. . . Κατοικίες εὐ-
καιρες δὲν ὑπάρχουν στὸ ἐργοστάσιο. . . Ἐδῶ ἄλλωστε ἡ
παρουσία σου δὲν εἶνε ἀναγκαία. . . Μπορεῖς ν'ἀρχεσαι
κάποτε γιὰ τὴν ἀδελφή σου. . . κι ἔνα δυὸ μέρες στὸ τέλος
τοῦ χρόνου γιὰ τὸν ἰσολογισμό. . . (Φεύγοντας) Σκέψου καὶ
πράξε. . .

ΣΚΗΝΗ 16.

Ἄννα, Ἡέτρος.

ANNA. Δὲν σοῦ ἔλεγα πὼς. . . (Με θυμό). Εἶνε ὁμως
σκληρός. . . (Νευρικά). Ἄ! ὄχι αὐτὸ δὲν θὰ τοῦ περάσει. . .
Θὰ μιλήσω ἐγὼ τοῦ Ἀλέξη. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Στέκει μπρὸς της). Δὲν σοῦ ἐπιτρέπω νὰ
πεῖς λέξι σὲ κανένα. Εἶμαι σὲ θέσι νὰ κανονίσω μονάχος
τις δουλιές μου. . .

ANNA. (Δαγκάνει μὲ θυμὸ τὸ μανδύλακι της). Μὰ
γιατί; Γιατὶ νὰ σοῦ φερθεῖ ἔτσι; Ὁ γέρος δὲν ἔχει
συνείδησι. . . διαφορετικά. . . (Σταματᾷ).

ΠΕΤΡΟΣ. (Τὴν βλέπει κατάματα). Διαφορετικά; Λέγε. . .
Γιατὶ σταμάτησες;

ANNA. (Με σύγχυσι). Ἦθελα νὰ πῶ πὼς ὁ κ. Τάμ-
πρας ἔπρεπε νὰ λάβει ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ πατέρας μας. . .

ΠΕΤΡΟΣ. Σκοτώθηκε στὸ ἐργοστάσιο. . . (Τὴν βλέπει
διάπεραστικά). Αὐτὸ εἶνε γνωστό. . . Ἄλλο τίποτε;

ANNA. (Με περισσότερη σύγχυσι). Τί ἄλλο; Δὲν ἔχω νὰ
πῶ τίποτε ἄλλο. (Κάνοντας νὰ φύγει). Πρέπει. . . πρέπει
νὰ δῶ τὸν Ἀλέξη. . . νὰ τοῦ μιλήσω. . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀπότομα). Ἄν ξέρεις τίποτε ἄλλο πρέπει
νὰ τὸ πεῖς σὲ μένα. . .

ANNA. Δὲν καταλαβαίνω τί θέλεις νὰ ξέρω;

ΠΕΤΡΟΣ. (Παγερά). Ἀφοῦ δὲν καταλαβαίνεις ἄς μὴ
γίνεται πιά λόγος. . . (Μπαίνει ὁ Νίκος καὶ βάζει χερσιὰ
πάνω στὸ γραφεῖο).

ΠΕΤΡΟΣ. (Στὸ Νίκο). Ὁ κύριος Ἀργύρης εἶνε μέσα;

ΝΙΚΟΣ. (Φεύγοντας). Πῆγε στὴν κάμαρά του πρὶν
πέντε λεπτά. . .

ANNA. Τί τὸν θές τὸν Ἀργύρη;

ΠΕΤΡΟΣ. (Φεύγοντας ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα). Νὰ τὸν
ρωτήσω γιὰ κείνα πού ἐσὺ δὲν καταλαβαίνεις.

ANNA. (Κάνοντας νὰ τὸν σταματήσει). Πέτρο! (Ὁ
Πέτρος ὁμως ἔχει φύγει).

ΣΚΗΝΗ 17.

Ἄννα, Ἀλέξης.

ΑΛΕΞΗΣ. (Μπαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα ἀριστερά). Ἐφεραν
τὴν ἀλληλογραφία;

ANNA. Ἐχει ἐκεῖ ἀρκετὰ γράμματα. (Ὁ Ἀλέξης κά-
θεται στὸ γραφεῖο διαβάζει βιαστικά καὶ ὑπογράφει. Ἡ
Ἄννα παρακολουθεῖ τὶς κινήσεις τοῦ μὲ ἀγωνία. Ἀπότομα).
Γιατὶ φερθήκατε ἔτσι στὸ Πέτρο, Ἀλέξη;

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἐνῶ ὑπογράφει). Γιατὶ ἦταν ἀνάγκη. . .

ANNA. Ξεχνῶς πὼς εἶνε ἀδελφός μου ;
ΑΛΕΞΗΣ. Τί νὰ σοῦ κάνω ;
ANNA. Ὡστε ἐγὼ δὲν μετρῶ γιὰ σένα πιά τίποτε ;
ΑΛΕΞΗΣ. Δὲν βλέπω τί σχέσι ἔχεις ἐσὺ . . .
ANNA. (Μὲ κίνησι ὀργῆς). "Α! ὦστε! . . ὦραϊα! τότες . .
(Κεῖνος ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπογράφει). "Αλέξη . . εἶνε ἀλήθεια
αὐτὸ πὸν μούπε ἢ καμαριέρα ;
ΑΛΕΞΗΣ. (Σηκώνει τὸ κεφάλι καὶ τὴν βλέπει). Τί σοῦλε ;
ANNA. (Μὲ ταραχή). "Α!! ὄχι! Μὴν ὑποκρίνεσαι . .
Πές μου κάτι . . πές μου ὅτι πρόκειται γιὰ ὑποθέσεις . .
ἐπειδὴ τοὺς εἶδαν νῆρτουν στὸ ἐργοστάσιο. ("Ὁ "Αλέξης
τὴν βλέπει καὶ σοπαίνει). Μά μίλησε λοιπόν! Εἶνε ἀλή-
θεια πὼς ἢ κόρη τοῦ Θερινοῦ . .
ΑΛΕΞΗΣ. (Ψυχρά). Λοιπόν ;
ANNA. (Μὲ ἀγωνία). Ὡστε ;
ΑΛΕΞΗΣ. ("Αφίνει τὴν πένα καὶ σηκώνεται). Ἡ ἴδια
εἶπε ὅτι πρόκειται γιὰ ὑποθέσεις . .
ANNA. Πόσο τρώμαξα! Σὲ τί θέσι βρέθηκα μπιστά
της! Πέρασαν ἀπ' τὰ μάτια μου ὀπτασίες . . ἔχασα τὰ
λόγια . . Ἀκόμα λίγο θὰ μοῦ ξέφηνε τὸ μυστικό μας . .
("Ὁ "Αλέξης σοπαίνει). Μά γιατί δὲν μοῦ λές κάτι πιὸ
θερμό . . Δός μου λίγο ἀντίδοτο στὸ φαρμάκι . . .
ΑΛΕΞΗΣ (Ψυχρά). Τί θές νὰ πῶ . . (Μὲ δυσκολία)
"Ἐπειτα . .
ANNA. (Μὲ ἀγωνία). "Ἐπειτα ;
ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ προσπάθεια). Κι ἂν ἀκόμα συνέβαινε ἓνα
τέτοιο πράγμα κατὰ τί θὰ ἀλλοίωνε τὶς σχέσεις μας ;
ANNA. (Δυνατά, μὲ πόνο). "Αλέξη!
ΑΛΕΞΗΣ. Σοῦ τονίζω καὶ πάλι πὼς δὲν εἶνε τίποτε . .
Θᾶπρεπε ὅμως νὰ ἀντιμετωπίζεις τὸ ζήτημα αὐτὸ πιὸ
ψύχραιμα . . Ἄν ἔξαφνα μιὰ ἀνώτερη βία μὲ ἐξανάγκασε
σ' ἓνα συνοικέσιο ὑπολογισμοῦ, πρέπει νάχεις τὴν πεποι-
θησι πὼς τίποτε δὲν θὰ μὲ κάνει νὰ σὲ ξεχάσω . .
ANNA. (Μὲ φωνὴ οβρυσμένη). Δὲν θὰ μπορέσω ν'
ἀνθεῖν σὲ τέτοια δοκιμασία.
ΑΛΕΞΗΣ. (Τὴν πλησιάζει). "Ἐλα τώρα . . μὴν λές ὑπερ-
βολές . . Κι ἐὼ νομίζεις πὼς εἶνε εὐκόλο στὴν ἡλικία μου
νὰ δεθῶ μὲ ἄλλην ; (Τὴν ἀγκαλιάζει. Κεῖνη ἀφίεται πίνω
τον ἀδελφῆς). Νομίζεις πὼς εἶνε εὐκόλο νὰ σερηθῶ τὰ
χάδια σου . . τὸ ξεκούρασμα καὶ τὴ χαρὰ πὸν βροῖσκα

κοντὰ σου ; (ἢ "Ἄννα σοπαίνει). Γιὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νάσαι
βέβαια "Ἄννα.

ANNA. (Μὲ τὴ σκέψι μαζουρή, ἐπόκωφα). Δὲν εἶμαι
βέβαια γιὰ τίποτα . . .

ΑΛΕΞΗΣ. Ἀπόψε μετὰ τὸ χορὸ θᾶρτω στὴν κάμαρά
σου περιμένε με . . καί . . . (Ἀπὸ τὴ γωνιακὴ πόρτα μπαίνει
ὁ Πέτρος τοὺς βλέπει σὲ στάσι ἔμποτη καὶ κλονίζεται. Ὁ
"Αλέξης καὶ ἡ "Ἄννα ἀποχωρίζονται ἀπότομα καὶ πάνε
καθεὶς στὸ γραφεῖο του).

ΣΚΗΝΗ 18.

Πέτρος, "Αλέξης, "Ἄννα γιὰ λίγο

ΠΕΤΡΟΣ. ("Αφοῦ καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια νὰ συγ-
κορηθεῖ. Μὲ φωνὴ ὑπόκωφη). Μὲ συγχωρεῖτε πὸν παρου-
σιάζομαι πάλι ἐδῶ μέσα.

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ κάποια σύγχυσι). Δὲν σοῦ ἔκανα καμμιά
παρατήρησι.

ΠΕΤΡΟΣ. (Σκνδρωπός). Εἶνε γιατί ἤθελα νὰ σᾶς ρω-
ρήσω ἂν γνωρίζετε τοὺς ὄρους πὸν μοῦ πρότειναν ὁ ἀδελ-
φός σας . .

ΑΛΕΞΗΣ. Δὲν μοῦ τοὺς εἶπε, ἀλλὰ τοὺς φαντάζομαι . .

ΠΕΤΡΟΣ. Κι ἢ δικιά σας γνώμη ;

ΑΛΕΞΗΣ. (Μὲ φράσεις δύσκολες). Νὰ σοῦ πῶ . . ὁ Στα-
μάτης εἶνε ὅπως ξέρεις ἐπίμονος καὶ πρέπει γιὰ ν' ἀλλάξει
γνώμη νὰ προέλθει πάλι ἀπὸ κείνον. ("Ἡ "Ἄννα στὸ μεταξὺ
ἔχει φύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιά). "Ἐπειτα γνωρίζει πὼς σὲ
συμπαθοῦν οἱ ἐργάτες καὶ δὲν θέλει νὰ βροῖσκει ἀνά-
μεσὸ τους αὐτὸ τὸν καιρό . .

ΠΕΤΡΟΣ. (Παγερά). Εἶσθε τῆς ιδέας πὼς ἢ στάσις αὐτὴ
ἀπέναντί μου εἶνε πιὸ συμφέρουσα ; (Σὲ μιὰ χειρονομία τοῦ
"Αλέξη). Δὲν μιλῶ γιὰ τὸ δίκιο ἢ γιὰ ἠθική . . Τί λές καὶ
σὺ "Ἄννα ; (Στρέφοντας πρὸς τὸ μέρος της). "Ἐφυγε! . .

ΑΛΕΞΗΣ. ("Αγέρωχα). Πολὺ μεγάλη ἰδέα ἐξακουθεῖς
νάχεις γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου! . .

ΠΕΤΡΟΣ. Φαίνεται πὼς ὁ ὀδοστρωτῆρας δὲν κατώρ-
θωσε ἀκόμα νὰ μοῦ ἐξουδετερώσει τὴν αὐτοπεποίθησι . .
Γι αὐτὸ μοῦ περνᾷ ἡ ἰδέα πὼς ὁ ἔρχομός μου θὰ σᾶς εἶνε
εὐεργετικός . .

ΑΛΕΞΗΣ. ("Αγέρωχα ἐνῶ στὸ μεταξὺ χιτυᾷ τὸ κουδοῦνι)

Δὲν εἶμαστε στὴ θέσι κείνων πού δέχονται εὐεργεσίες..

Καὶ σὲ τέτοια ὁμως περιπτώσι δὲν εἶσαι σὺ ὁ κατάλληλος γι αὐτό.. (Μπαίνει ὁ Νίκος, Δίνοντας του τὰ χαρτιά). Πάρε τὴν ἀλληλογραφία.. (Ὁ Νίκος τὰ πέρνει καὶ φεύγει).

ΠΕΤΡΟΣ. Εἴσαστε λοιπὸν καὶ σεῖς σύμφωνος..

ΑΛΕΞΗΣ. Ὁ ἀδελφός μου σοῦ πρότεινε μιὰ θέσι.. Σκέψου καὶ ἀποφάσισε· ἀμέσως ὁμως γιατί αὐριο θὰ δοθεῖ σὲ καταλληλότερο ἀπὸ σένα. (Μπαίνει ἡ καμαριέρα ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου).

ΦΑΝΗ. Ὁ κύριος σᾶς παρακαλεῖ νᾶρθετε νὰ χαιρετήσατε τοὺς ἐπισκέπτες πού φεύγουν.. (Φεύγει).

ΑΛΕΞΗΣ. (Φεύγοντας). Ὅπως εἶπαμε.. ἀποφάσισε γρήγορα..

ΠΕΤΡΟΣ. (Κάνει ἓνα βῆμα καὶ τὸν σταματᾷ). Δυὸ λόγια ἀκόμα..

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀγέρωχα ἔτοιμος νὰ φύγει). Γρήγορα.. μὲ περιμένουν..

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ ταραχή). Τίποτε.. τίποτε.. θὰ σκεφθῶ.. (Ὁ Ἀλέξης φεύγει).

ΣΚΗΝΗ 19.

Πέτρος, Ἀργύρης

(Τὸ πρόσωπο τοῦ Πέτρου πέρνει ἔκφρασι μίσους. Κάνει μιὰ προσπάθεια καὶ ἀνακτᾷ τὴ ψυχραιμία. Σκέπτεται μὲ τὴ ράχη ἀκουμπισμένη στὸ γραφεῖο).

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Προβάλλει ἀτόρυνθα τὸ κεφάλι ἀπ' τὴν πόρτα δεξιά). Μοῦλιν πῶς μὲ ζήτησες στὴν κάμαρά μου..

ΠΕΤΡΟΣ. Ἦθελα νὰ σὲ ρωτήσω κάτι πολὺ λεπτό..

(Χαμηλόφωνα). Σὲ διαθεθαίω ὁμως ὅτι κανένας δὲν θὰ μάθει ὅτι κι ἂν μοῦ πεῖς..

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Τρομαγμένος). Τί θές νὰ σοῦ πῶ.. Ἐγὼ τί μπορῶ νὰ ξέρω..

ΠΕΤΡΟΣ. Βλέπω ὅτι ὑποπτεύεσαι γιὰ τί ζήτημα θὰ σὲ ρωτήσω..

ΑΡΓΥΡΗΣ. Παιδί μου ἐγὼ δὲν ἀνακατεύομαι σ' ἄλλο ἔξδν ἀπ' τὰ κατάστοιχά μου.. πῶς θέλεις νά..

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἀπότομα). Φτάνει! (Ἀφοῦ κάνει ἓνα γῆρο) Θὰ θυμάσαι βέβαια τὸν ἰσολογισμό σας μιὰ χρονιά πρὶν ἔφαρμοσθεῖ τὸ σύστημα τοῦ πατέρα.

ΑΡΓΥΡΗΣ. Κεῖνο τὸ χρόνο δὲν εἶχαμε κέρδη.. ἀπ' ἐναντίας..

ΠΕΤΡΟΣ. Τί κέρδη ἄφησε τὸ ἐργοστάσιο τὴν κατόπιν χρονιά; Τὸ θυμάσαι αὐτό;

ΑΡΓΥΡΗΣ. Κάναμε ἰσολογισμό μὲ τριάντα τὰ ἑκατὸ καθαρὰ κέρδη..

ΠΕΤΡΟΣ. Τὰ κατόπιν χρόνια πῶς πήγανε;

ΑΡΓΥΡΗΣ. Ὡστόσο πήρε τὴ διεύθυνσι ὁ κύρ Ἀλέξης ὅλα ἦταν τὰ ἴδια. Ὑστερα ἀγοράσθηκαν γήπεδα.. γένηκαν κτίρια.. μεγάλα ἔξοδα.. τὰ κέρδη ὁμως τὰ σκέπαζαν.. Ὅταν μάθανε τὸ σύστημα στὸ ἐργοστάσιο τοῦ Μελισσιδῆ, αὐτὸ κανεῖς δὲν ξέφει πῶς μαθεύτηκε, ἀρχίνησεν ὁ συναγωνισμός.. καὶ μαζί ἕκαστο χρόνο ζημιές.. ὡς σήμερα.. μὰ τί τὰ θέλεις ἐσὺ αὐτά;

ΠΕΤΡΟΣ. (Βλέποντας τὸν Ἀργύρη κατάματα). Πόσα τὰ ἑκατὸ ἦταν τὸ μερίδιο τοῦ πατέρα στὰ κέρδη;

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Μὲ κλοισμό). Ποιό; Τί θές νὰ πεῖς; Τί μερίδιο; Τρελλάθηκες;

ΠΕΤΡΟΣ. (Περιφρονητικά). Κόϊμα πού μικρὸς σὲ σεβόμουνα. Μοῦ προξενεῖς ἀηδία, ἀφότου εἶμαι βέβαιος πῶς κρατᾷ τὸ στόμα κλειστὸ γιὰ νὰ συντηρήσεις τὸ γέρικό σαρκίό σου.. Δὲν θέλω νὰ μάθω τίποτα. Ξέρω ὅ,τι μοῦ χρειάζεται γιὰ τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ μείνει μυστικὸ ὡς τὸ τέλος.. Τὸ ὄνομά σου ἦταν στὶς σημειώσεις τοῦ πατέρα πού βρήκα μὲσ' στὴν τσέπη τῆς μπλούζας του. Αὐτὲς μετέβαλλαν σὲ βεβαιότητα τίς ὑποψίες πού εἶχα τότες πού σκοτώθηκε..

ΑΡΓΥΡΗΣ. Ἐγὼ τί θές νὰ ξέρω ἀπ' ὅλα αὐτά; Τί θές νὰ κάνω;

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ περιφρόνησι). Σκλάβε! σκύβε τὸ κεφάλι! Πρόσφερεν τὴ δουλεία σου στὴν διαφθορά καὶ στὸ μῖσος καὶ σῶπαινε!

ΑΡΓΥΡΗΣ. Πέτρο πρέπει νὰ σεβαστεῖς τὰ χρόνια μου.. τᾶσπρα μου μαλλιά..

ΠΕΤΡΟΣ. (Μὲ ὀργή). Οἱ σκλάβοι ὅσο γερνοῦν τόσο γίνονται ποταπότεροι.

ΑΡΓΥΡΗΣ. (Ἐποβλητικά). Τί νὰ σοῦ κάνω πού μὲ τίς ιδέες πού ἔχεις δὲν μπορεῖ νὰ συνεννοηθεῖ κανένας μαζί σου..

ΠΕΤΡΟΣ. Φτάνει! Γλύψε τὸ κόκκαλο πού σοῦ ρίχνουν

καὶ σώπαινε... (μετὰ μικρὴ σιωπῇ). Τώρα δρόμο... μοῦ
κάνει κακὸ νὰ σὲ βλέπω...

ΑΡΓΥΡΗΣ. Ὅπως θές, ἀλλά...
(Κεῖνὴ τῇ σιγῇ ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ βάνου παίρνουν
ἢ Εἰρήνη καὶ ἢ Φρόσω. Ὁ Ἀργύρης φεύγει ἀμέσως ἀπὸ
τὴν πόρτα δεξιᾶ).

ΣΚΗΝΗ 20.

Πέτρος, Εἰρήνη, Φρόσω κατόπιν Εἰρήνη

ΕΙΡΗΝΗ. Ἐδῶ εἶσαι Πέτρο; (Βλέποντας τὸ τσαντάκι
πάνω στὸ γραφεῖο). Νάτο!... Δὲν σοῦ ἔλεγα πὼς τὸ ξέ-
χασες ἐδῶ; (Τῆς τὸ δίνει).

ΦΡΟΣΩ. Εὐχαριστῶ Ρένα...
ΕΙΡΗΝΗ. (Στὸν Πέτρο). Ξέχασα πρὶν νὰ σοῦ συνηθίσω
τὴ δεσποινίδα Θερινοῦ. Φρόσω ὁ κ. Βάλθης εἶνε ὁ παι-
δικὸς μου φίλος.

ΦΡΟΣΩ. Χαίρω πολὺ κύριε.
ΕΙΡΗΝΗ. (Πλησιάζοντας τὸν Πέτρο). Δὲν ξέρω τὰ ση-
μερινὰ του αἰσθητά, ἐγὼ ὅμως τὸν θεωρῶ πάντα ὡς
τὸν καλλίτερο καὶ τὸν πιὸ ἀφοσιωμένο μου φίλο... Δὲν
πιστεύω νὰ μὲ διαψεύσεις Πέτρο;

ΠΕΤΡΟΣ. (Παγερά). Πὼς εἶνε δυνατόν νὰ σᾶς δια-
ψεύσω; Βέβαια... ἡ παιδική μας φιλία... ἡ ἀφοσίω-
σις... βέβαια δεσποινίς... νὰ ἀπαράλλακτα μὲ τὰ σκυ-
λιά... Καὶ κεῖνα πρέπει νᾶνε ἀφοσιωμένα χωρὶς ἀπαιτή-
σεις ἀπ' τοὺς κυρίους τους γιὰ ἀνταπόδοσι...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με πόνο). Γιατὶ μιλάς ἔτσι Πέτρο; γιατί;

ΠΕΤΡΟΣ. (Ἐνέροχεται). Συγγνώμην Ματαζῆλ... Ἀλή-
θεια σὲ σᾶς δὲν θᾶπρεπε νὰ μιλῶ ἔτσι... (Ἀπὸ τὴν
θύρα τοῦ βάνου μπαίνει ὁ Ἀλέξης). Σ' αὐτὸ φταίνουν
ἄλλοι... Ρωτήσετε τὴ γνώμη τοῦ θείου σας.

ΕΙΡΗΝΗ. (Με ταραχή). Πέτρο!

ΠΕΤΡΟΣ. (Δείχνοντας τὸν Ἀλέξη). Ρωτήσετε... ρωτή-
σετε τὸν κύριο...

ΑΛΕΞΗΣ. (Παγερά). Ἀκόμη ἐδῶ βρισκόσασαι; (Ταντό-
χρονα).

ΕΙΡΗΝΗ. Τὶ τοῦ κάνατε θεῖε Ἀλέξη, τὶ τοῦ κάνατε πάλι;

ΠΕΤΡΟΣ. Κύριε Τάμπρα στάθηκα νὰ προσφέρω τὰ σέ-

βη μου στὴν ἀνεψιά σας. Ματαζῆλ τίς εὐχές μου θὰ σᾶς
τίς ξαναπῶ στὸ χορὸ ἀπόψε!...

ΕΙΡΗΝΗ. (Με δύναμι). Θεῖε πέ; μου ἐπὶ τέλους τί συμ-
βαίνει;

ΑΛΕΞΗΣ. (Παγερά). Τίποτε τὸ σοβαρὸ!... Πολλές φο-
ρὲς σοῦ εἶπα γιὰ τὸν κύριο πὼς ἔχει μιὰ φλέβα δονατιω-
τισμοῦ... Κι οἱ Δὸν Κιχῶτες δὲν θὰ λείψουν ποτὲ ἀπ'
τὸν κόσμο. Πάντα θὰ κυνηγοῦν ἀνεμόμυλους καὶ θὰ τοὺς
πέρνουν γιὰ θηρία!...

ΠΕΤΡΟΣ. Ὅπως δὲν θὰ λείψουν κι οἱ ἀνεμόμυλοι τοῦ
ἐμφανίζονται γιὰ θηρία ἐνόσω φυσᾷ ὁ ἴδιος ἀέρας...
Καμιὰ φορὰ ὅμως ἢ καταγιδα κάνει τὰ φτερά τους
κουρέλια... Ματαζῆλ... δεσποινίς... σᾶς προσκυνῶ.
(Φεύγει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιᾶ).

ΕΙΡΗΝΗ. (Με πόνο). Γιατὶ πάλι τὰ ἴδια θεῖε Ἀλέξη;

ΑΛΕΞΗΣ. (Ἀνασηκώνοντας τοὺς ὄμους). Δὲν ἀφίνεις
νὰ τὸν ξεφορτωθοῦμε καλλίτερα;

ΕΙΡΗΝΗ. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὄχι! Θὰ μάθω ἀπ' τὸν ἴδιο
τὶ τοῦ κάνατε. Μιὰ στιγμὴ Φρόσω... συγγνώμη... (Φεύ-
γει ἀπὸ τὴν πόρτα δεξιᾶ.)

ΣΚΗΝΗ 21.

Ἀλέξης, Φρόσω, κατόπιν Ἄννα

ΑΛΕΞΗΣ. Καταντῶ ἀνυπόφορος!

ΦΡΟΣΩ. Κύριε Τάμπρα τί διαφορὲς ἔχετε μ' αὐτὸν
τὸν ἄνθρωπο;

ΑΛΕΞΗΣ. Μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴ σκηνὴ ποῦ εἶδατε...
Ἔνας τύπος ἐξημεμένος... Δὲν πρέπει νὰ τὸν πέρνει κα-
νεὶς στὰ σοβαρά!...

ΦΡΟΣΩ. Περίεργος ὅμως τύπος! Μοῦ ἔκανε ἐντύπωσι!

ΑΛΕΞΗΣ. Ἡ ἐπίσκεψίς του ἦταν πολὺ ἐνοχλητικὴ...
Εὐτυχῶς τὴν ἐξουδετέρωσεν ἡ δικιά σας...;

ΦΡΟΣΩ. (Φιλάρεσκα). Λέτε ἀλήθεια;

ΑΛΕΞΗΣ. Ἀμφιβάλλετε γι' αὐτό;

ΦΡΟΣΩ. Εἶναι τόσος καιρὸς ποῦ δὲν σᾶς εἶδαμε!

ΑΛΕΞΗΣ. Τὰ συμφέροντα βλέπετε καμιὰ φορὰ ματα-
ζῆλ μᾶ; ἀπομακρύνουν ἀπὸ κείνους ποῦ συμπαθοῦμε πε-
ρισσότερο παρ' ὅσο δείχνουμε...;

ΦΡΟΣΩ. (Φιλάρεσκα). Χορεύετε πάντα;

ΑΛΕΞΗΣ. Θα έπωφεληθώ απόψε από την ευκαιρία να σ'αποδείξω ότι είμαι ακόμη νέος, και ότι πάντα σ'α συμπαθώ έστω κι αν δεν σ'αs έλεγα.

ΦΡΟΣΩ. Ο πατέρας θα περιμένει... Δεν πάμε;

ΑΛΕΞΗΣ. (Της δίνει το μπράτσο του) Ναι... ναι... πάμε να τον βρούμε (ενώ βγαίνουν απ' την πόρτα του βάρθους ο Αλέξης εξακολουθεί). Δεν θα ξεχίσω ποτέ την πρώτη φορά που χαρέψαμε μαζί... είναι μιά απ' τις αναμνήσεις της ζωής μου που δεν θα σβύσει ποτέ. (Ενώ χάρουνται προβάλλει από την πόρτα άριστερά η Άννα. Το άλλοωμένο της πρόσωπο δείχνει ότι παρακολουθούσε τη συνομιλία. Προχωρεί προς το μέρος που έφυγαν και βλέπει. Κατόπιν επιστρέφει με βήμα κλονισμένο. Ακουμπά το χέρι στο γραφείο της για να συγκρατηθεί. Ύστερα πέφτει στην καθέκλα κι ενώ κατεβαίνει ή αδιάια με το κεφάλι σκυφτό ανάμεσα στα χέρια δείχνει από το άνασήκωμα των ώμων της ότι κλαίει).

ΑΥΛΑΙΑ

(Ακολουθεί ή δεύτερα πράξη)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟΝ πέθανε ξαφνικά στο Παρίσι σε ηλικία 58 ετών ο ευγενικός άνθρωπος των γραμμάτων και εκλεκτός ζωγράφος Γεράσιμος Βώκος.

Έσβυσε ο τολμηρός ιδεολόγος. Ο Βώκος είχε μέσα του δύγαιμη και πάλαε μ' όλες τις δυσκολίες της ζωής, κνηγώντας πάντα κάποιο ιδανικό που τουδιδε την βούληση και τούφεργε την όρμη της δημιουργίας. Όλο και άρχιζε καινούργια στάδια όλο και έπιχειρούσε. Στην άρχή συνεργάστηκε σε πολλές σημαντικές έφημερίδες και κυρίως στην "Ακρόπολη". Διψούσε για μεγαλύτερες έπιτυχίες. Έξέδωκε δυό εκλεκτά περιοδικά: τὸ "Περιοδικόν μας" και τὸν "Καλλιτέχνη" καταβάλοντας υπεράνθρωπους κόπους για να παρουσιάση ώραιάν έργασία. Έγραψε θέατρο, μυθιστορήματα, καλλιτεχνικές μελέτες. Στα τελευταία 15 χρόνια είχεν άφιερωθή τελείως στη ζωγραφική την όποίαν ποτέ δεν διδάχτηκε συστημα-

τικά. Ακούρατος έτρεχε από χώρα σε χώρα ζητώντας καινούργιες έμπνεύσεις.

Τα έργα του ιδιόρρυθμα στη διατύπωση υποβάλλουν με την δύναμη της έντονης έκφρασης, συγκινούν με την άγνότητα της τεχνής του, και άς μὴν έκπληρουν όλες τις ψυχρές άπαιτήσεις μιάς άκαδημίας.

Έκπὸς απ' την καλλιτεχνική του έργασία ο Γ. Βώκος έτοιμάζε τελευταία μιά μεγάλη μελέτη με τὸν τίτλο «Esquisses Grecques», που δεν ξεύρομε αν θα μπορέση να έκδοθη μετά τὸν άδόκητο θάνατο του.

Ο ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗΣ μας στην Άθήνα και συνεργάτης μας κ. Μάριος Βαϊάνος μ'αs έστειλε τὸ εξής σημείωμα:

Στους όργανωτές του Δελφικού θαύματος, στὸν ποιητή Άγγελο και στην Εύα Σικελιανού, έστάλη από άντιπροσώπους του τύπου που παρέστησαν στί: γιορτές και από τους διανοούμενους, τὸ παρακάτω γράμμα:

"Θαυπομένοι από τὸ Άπολλώνιον φῶς, και γοητευμένοι από τὸ Δελφικόν σας όνειρον, Σ'αs εύχαριστοῦμε θερμῶς διά την υπεράτην πνευματικήν άπόλαυσιν που έχαρίσατε εἰς την Παγκόσμιον Διάνοσιν.

Οἱ διανοούμενοι και οἱ άντιπρόσωποι του Τύπου: Ειρήνη ή Άθηναία, Κλήμης Άλεξανδρινός, ο Μάριος Βαϊάνος, Β. Βεκιαρέλλης, Τ. Γιολδάσης, Ι. Γρντάρης, Δ. Δεβάρης, Όμ. Ευελπίδης, Φ. Δημητριάδης, Αἰμ. Καραβία, Κ. Καρωτάκης, Κ. Κωνσταντινίδης, Χρ. Λαγοπάτης, Νίκος Λαίδης, Έλ. Παπαδάκη, Άλ. Παπαναστασίον, Λεων. Ραζέλος, Αἰμ. Ριάδης, Φωκίων Ρώζ, Μιχ. Ροδάς, Γ. Σταυρόπουλος, Ν. Τουτουτζάκης, Άνδρέας Χόρβατ.

ΕΤΗΝ "ΑΡΓΟ" (περίοδος Δ'. τεύχος XVIII) που έκυκλοφόρησε άρχές Ιουνίου ο κ. Δ. Ευάγγελου άσχολεῖται με τὰ "Κριτικά Σημειώματα" του κ. Α. Ν. Φράγκου, και γράφει μερικές άνοησἰες σχετικά με τὸν Καβάφη.

Κατά τὸν κ. Ευάγγελου ο Καβάφης δεν έχει μήτε τὸ έκατοστό της αξίας του Παλαμά. Κατά την δική μας γνώμη ο Καβάφης είναι άνώτερος απ' τὸν Παλαμά.

Ο κ. Ευάγγελου λέγει ότι ή άγγλική ποίηση είχε έπίδραση επάνω στὸν Καβάφη. Και αναφέρει ότι ο κ. Άλιθέρης (φαντασθεῖτε αὐθεντία προκειμένου περι άγγλικῶν γραμμάτων!) άνεκάλυψεν ένα νέον Άγγλο ποιητή, τὸν κ. Sigfried Sassoon, ο όποῖος δείχνει άναλογίες με την Καβαφική τεχνοτροπία στους στίχους

του. Καί φρονεί μὲν ὁ κ. Ἀλιθέρης ὅτι ὁ Καβάφης δὲν μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσθηκε ἀπὸ τὸν κ. Sassoon, ἀφοῦ ὁ κ. Sassoon εἶναι νεώτερός του, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ἀντίθετον δὲν μπορεῖ νὰ λεχθεῖ. Γιὰ νὰ γράψῃ ὁ Sassoon τέτοια ποιήματα — φρονεῖ ὁ κ. Ἀλιθέρης — θὰ πεί πὼς ἀκολουθεῖ μιὰ κάποια παράδοση τῆς ἀγγλικῆς ποίησης.

Αὐτὰ εἶναι ἀστείότητες.

Ὁ κ. Ἀλιθέρης δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἔχει γνώμες περὶ ἀγγλικῆς ποίησης. Δὲν γνωρίζει τὰ ἀγγλικά ἀρκετὰ (βλέπε "Νεοελληνικά Γράμματα" Κρήτης, Μάρτις 1927· τὰ περίφημα ἐξεῖνα κ λ ε ι δ ι ἄ και τ ζ ἄ κ ι α).

Ἄς ἀναφέρουμε, ἔτσι περαστικά, ὅτι ὁ Καβάφης εἶναι γνωστός στὸν κ. Sassoon. Ἦσαν συνεργάται καὶ οἱ δύο στὸ Charbook τοῦ 1925· καὶ ὁ κ. Sassoon ἐκτιμᾷ τὴν ποίηση τοῦ Καβάφη. Ποιήματα τοῦ Καβάφη μεταφράσθησαν ἀγγλικά· εἶναι γνωστὰ σὲ πολλοὺς· αὐτὴ εἶναι κιόλας ἡ ἀφορμὴ πού ἔκανε ἕναν ἐκδοτικὸ οἶκο τοῦ Λονδίνου νὰ ζητήσει νὰ τὰ βγάλῃ σὲ τόμο.

Ὁ Καβάφης γνωρίζει τὰ ἀγγλικά ἄριστα. Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ἀλλὰ ὁ Καβάφης δὲν ἔχει συγγένεια μὲ τὴν ἀγγλικὴ ποίηση.

Ὅπως ἐγράψαμε στὸ ἕκτο τεῦχος μας ἡ ποίηση τοῦ Καβάφη ἔχει — γενικῶς — τρεῖς περιοχές· τὴν φιλοσοφικὴ (ἢ τῆς σκέψης), τὴν ἱστορικὴ, καὶ τὴν ἡδονικὴ (ἢ αἰσθησιακὴ).

Ἡ πρώτη περιοχὴ δὲν ἔχει στὴν σύστασίν της στοιχεῖα βόρεια. Οἱ γῶσται τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ λόγου θὰ μειδιάσουν μὲ τὴν ιδέα ὅτι μπορεῖ νὰ νομίσει κανεὶς πὼς βορεινοί, ἰδίως Ἄγγλοι, θὰ εἶχαν τὲς ἀπόψεις, καὶ τὸν τρόπο τῆς διατύπωσής τους πού παρουσιάζονται σ' αὐτὴν τὴν περιοχὴ. Πρὸ πάντων προκειμένου περὶ παλαιότερων Ἄγγλων ποιητῶν. Οἱ Ἄγγλοι ποιητὰ ἐκφράζονται διαφορετικά.

Ἡ δευτέρα περιοχὴ, ἡ ἱστορικὴ, εἶναι μὲ θέματα ἑλληνικά, ἢ μὲ τοποθέτηση τῶν μύθων τῆς σ' ἑλληνικὸ περιβάλλον. Ὅταν ἔγινε γνωστὴ ἡ ποίηση τοῦ Καβάφη σὲ ἀγγλικούς φιλολογικούς κύκλους, ἕνας πολὺ ἐπιφανὴς ἄγγλος λογοτέχνης, ὁ E. M. Φόρστερ, ἔγραψεν ὅτι ἐκεῖνο πού κάνει ἐντύπωση στὸ διάβασμα τοῦ Καβάφη εἶναι πόσο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ εἶναι ἡ ἄποψή του τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Γιὰ τὴν τρίτην περιοχὴ τὴν ἡδονικὴ (ἢ αἰσθησιακὴ) περιττὸν πιστεύουμε νὰ ἐκταθοῦμε· γράφουμε γιὰ τοὺς γνωρίζοντας τὴν ἀγγλικὴ λογοτεχνία καὶ τ' ἀγγλικά ἔθνη. Αὐτὴ ἡ περιοχὴ, ἐννοεῖται, δὲν ἔχει τὰ συστατικά τῆς ἀγγλικῆς ἐρωτικῆς ποίησης.

Μερικοὶ ἄγγλοι λόγιοι, ἄς προθέσουμε, εἶπαν ὅτι τοὺς ἐλκύουν τὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη γιὰ τὸ ὅτι ἀκριβῶς παρουσιάζουν κατὰ τὸ νέον, τὸ ἀσυνήθιστο στὴν ἀγγλικὴ λογοτεχνία.

Τώρα δὲν θὰ μᾶς ἐκπλήξῃ ἐὰν νεώτεροι Ἄγγλοι ποιητὰ, ἢ Γάλλοι, ἢ ἄλλης ἐθνικότητος, κάνουν ποίηση περιέχουσα στοιχεῖα Καβαφικά. Τὸ πᾶγμα δὲν εἶναι τόσο δύσκολο νὰ ἐξηγηθεῖ γιὰ τοὺς ἐξῆς δύο λόγους.

Ὁ Καβάφης διαισθάνθηκε πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια τάσεις, ἀντιλήψεις, αἰσθαντικότητες πού ἦταν γιὰ νᾶρθουν. Ἦδη ὁ Ἄλκης Θρούλος παρατήρησε τὶς ἀναλογίες πού παρουσιάζει ὁ Καβάφης μὲ τοὺς impressionistes, πού φάνηκαν ὁμως αὐτοὶ ἀργότερα ἀπ' τὸν Καβάφη.

Ἐπειτα, ἂν καὶ γράφῃ ἑλληνικά, πολλὰ τὸν ποιήματα μεταφράσθησαν, ἕνα δὲ ποίημα καβαφικὸ μεταφρασμένο κάνει ἐντύπωση, καὶ κινεῖ τὴν περιέργεια, καὶ ἐπηρεάζει, καὶ συζητεῖται, καὶ ξανασυζητεῖται, κάποτε γίνονται καὶ κυκλοφοροῦν ἀντίγραφα του, καὶ διαδίδεται ἀπείρως περισσότερο ἀπὸ, αἴφνης, ἕνα τοῦ Παλαμᾶ, ἀσύμφωνο πρὸς τὸν μοντέρνο καλαισθητικὸ παλμό.

ΚΑΘΩΣ ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ἡ "Νέα Τέχνη" τῶν Ἀθηνῶν θὰ ἀφιερῶσει κατὰ τὸ φθινόπωρο ἕνα τεῦχος στὸν μεγάλο ποιητὴ Ἄγγελον Σικελιανό.

Θὰ περιέχει κρίσεις, γνώμες καὶ μελέτες Ἑλλήνων καὶ ξένων λογίων. Ἐπίσης θὰ δημοσιευθοῦν σ' αὐτὸ μιὰ βιογραφία τοῦ ποιητῆ, φιλολογικά του γράμματα, πού θὰ δείχνουν ὀρισμένες του πεποιθήσεις, τὸν Δελφικόν του Λόγο, μιὰ τραγωδία του, μιὰ σειρά ἀπ' τὰ τελευταῖα του τραγούδια πού θὰ κάμουν ἐντύπωση, καὶ ἄλλα.

Συγχαίρουμε τὴ "Νέα Τέχνη" γιὰ τὴν ιδέα αὐτὴ τῆς ἀφιέρωσης καὶ ἔχουμε τὴν πεποίθησιν πὼς τὸ τεῦχος θὰ εἶναι ἀντάξιον τῆς μεγάλης ποιητικῆς ἀξίας τοῦ Ἀγγέλου Σικελιανοῦ.

ΤΑ "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ" ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν τους στὶς 15 Ἰουνίου μὲ διευθυντὲς τοὺς κ.κ. Κωστὴ Μπαστιᾶ καὶ Βασίλ. Μαλιτάκη καὶ ἐκπαιδευτικούς συνεργάτες τοὺς κ.κ. Ἀλέξ. Δελμούζου, Ε. Κακούρου, Π. Παϊδοῦση καὶ Μ. Παπαμαῦρον.

Τὸ εὐρύτατο πρόγραμμα τῶν "Ἑλληνικῶν Γραμμάτων", πού εὐχόμεσθε νὰ τηρηθεῖ πιστὰ ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος του, βρισκόμεναι ἱκανοποιητικὸ τόσο ἀπὸ ἐθνικῆς ὅσο καὶ ἀπὸ ἀνθρωπιστικῆς ἄποψης, φρονοῦμε δὲ πὼς τὸ κατ' ἐξοχὴ σοβαρὸ αὐτὸ περιοδικὸ θὰ ἐγκαινιάσει βραχὺ ἐξυγιαντικὸ σταθμὸν στὴν ἀνθηθὴ τῆς ἀναγεννωμένης πνευματικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς Ἑλλάδος.

Γιὰ νὰ λάβουν γνώση οἱ διανοούμενοι Ἑλληνες τῆς Αἰγύπτου ποῦ εἶναι ἡ κατεύθυνση τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων», ἀποσπᾶμε ἀπὸ τὴν εἰσαγωγή τοῦ πρώτου τεύχους μερικές περικοπές ποῦναι, κατὰ τὴ γνώμη μας, καὶ οἱ πιὸ χαρακτηριστικὲς τῆς ζύμωσης καὶ τοῦ τρόπου τοῦ «σκέπτεσθαι» σήμερα στὴν Ἑλλάδα.

“Ἄς μὴ φανταστῆ κανεὶς πὼς τὰ “Ἑλληνικὰ Γράμματα” εἶναι ὄργανο φιλοδοξίας ἀτόμων ἢ μέσο πρὸς κερδοσκοπία.

Τὰ “Ἑλληνικὰ Γράμματα” εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνάγκης ποῦ ἔνοιωσαν τόσο ἐκεῖνοι ποῦ τὰ ἴδρυσαν ὅσο καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἀποτελέσανε τὸ ἐπιτελεῖο τους καὶ τὰ στηρίζουνε μὲ τὴ φωτισμένη συνεργασία τους. Ἔρχονται σὰν ἔντονη διαμαρτυρία, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ χτυπήσουν τὴν ψευτιά ποῦ ὀργιάζει καὶ ποῦ μαστίζει τὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας ἄλλοτε μὲ τὴ μάσκα τῆς ἐπιστήμης καὶ ἄλλοτε μὲ τὸ προσωπαῖο τῆς τέχνης.

“Ολόκληρη ἡ Ἑλληνικὴ νεότητα ἀκοῦει ἀπὸ τοὺς κήρυκες τῆς ψευτιάς χίλιες ἠχηρὲς λέξεις γιὰ “π ρ ο ο δ ο”, γιὰ “σ υ γ χ ρ ο ν ι σ μ ο”, γιὰ “ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α τ ῆ ς σ κ έ ψ η ς” καὶ γιὰ χίλια ἄλλα παρόμοια... Εἶναι ὁμως πολὺ εὐκόλο ἕνας ἀπλὸς ἔλεγχος ν’ ἀποδείξῃ πὼς οἱ περίφημοι αὐτοὶ κήρυκες οὔτε ἐλεύθεροι ἄνθρωποι εἶναι, οὔτε συγχρονισμένοι, οὔτε προοδευτικοί...

“Μὲ τὸ νὰ λὲς πὼς εἶσαι κοινωνιολόγος καὶ πὼς “ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ φεουδαρχικὴ κοινωνία”, ὅτι ἔπεται ἡ ἀστικὴ καὶ θ’ ἀκολουθήσῃ ἡ κομμουνιστικὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία — ὅπως ξέρουμε δὰ ὅλοι μας — “ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός!”, οὔτε πιστευτὸς γίνεσαι, οὔτε λυτρώνεις ψυχικά ἢ ἐλευθερώνεις διανοητικὰ κανέναν. Πρέπει πρῶτα ν’ ἀρνηθῆς, νὰ πῆς τὸ ὅχι τὸ σκληρότερο στὸν ἑαυτὸ σου καὶ στοὺς ἄλλους, νὰ γίνῃς ἄγνός καὶ τότε θὰ νοιώσῃς ὅτι εἶσαι ἀληθινὰ ἐλεύθερος...”

ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ “Ἀργῶ” φάνηκε κάποιο σημεῖωμα τοῦ κ. Δ. Ε. Εὐαγγέλου γιὰ τὸν γνωστὸ Ἀλεξανδρινὸ ποιητὴ Πέτρο Μάγνη. Τὸ ὄφος τοῦ σημειώματος αὐτοῦ προκάλεσε ἀγανάκτηση στοὺς ἐδῶ λογίους. Τὸ ἡμερήσιο μάλιστα φύλλο “Ἐφημερίς” διαμαρτυρήθηκε ἔντονα. Ἀπὸ πληθῶρα ὕλης ἀναγκαζόμεστε νὰ γράψουμε πάνω στὸ σημείωμα αὐτὸ στὸ προσεχὲς μας τεῦχος.